

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут іноземної філології Центр
«Науково-дослідний інститут “Драматургія”»
Кафедра германської філології та зарубіжної літератури

SEMPER TIRO

Студентський науково-літературний часопис

№ 13

Житомир 2024

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 9 від 31 травня 2024 року).

Засновники:

ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка
Кафедра германської філології та зарубіжної літератури
Центр «Науково-дослідний інститут "Драматургія: історія і теорія"»

Головний редактор: канд. філол. наук *Закалюжний Л. В.*

Редакційна колегія: канд. філол. наук *Анхим О. І.*, д-р філол. наук, доц. *Астрахан Н. І.*, викл. *Ващенко Т. Ю.* канд. пед. наук, доц. *Горобченко Н. В.*, канд. філол. наук, доц. *Коляда О. В.*, канд. пед. наук, доц. *Свириденко І. М.*, канд. філол. наук, доц. *Соколовська С. Ф.*

Рецензенти:

Євченко О. В., канд. філол. наук, доц., доц. кафедри історико-філософських студій та масової комунікації Державного університету «Житомирська політехніка»;

Ковальова Т. П., канд. філол. наук, доц., доц. кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Білюк І. Л., канд. філол. наук, зав. кафедри англійської мови та прикладної лінгвістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Semper tiro : студент. наук.-літ. Часопис / Редкол. : Анхим О. І., Астрахан Н. І., Ващенко Т. Ю., Горобченко Н. В., Закалюжний Л. В., Коляда О. В., Свириденко І. М., Соколовська С. Ф. Електронне видання. Житомир, 2024. № 13. 82 с.

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2024
© Закалюжний Л. В. Оформлення

ЗМІСТ

HOMO LEGENS

Бережна Катерина. СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ТА ЖИВОПИСУ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	6
Бочковська Ірина. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ В ЗЗСО.....	10
Костриця Вероніка. СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ «КОНЦЕПТОСФЕРА» В СУЧАСНІЙ КОГНІТИВНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	15
Краснюк Олеся. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛОГАНІВ В РЕКЛАМІ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ.....	20
Марчук Вероніка. МУЛЬТИКУЛЬТУРНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРІ ТА МЕТОДИ ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ К. ПЕТРОВСЬКОЇ «МАБУТЬ ЕСТЕР»).....	24
Матюха Антон. ФІЛОСОФСЬКО-ХУДОЖНІ ЗАСАДИ НІМЕЦЬКОГО РОМАНТИЗМУ: КУЛЬТ ПРИРОДИ, КУЛЬТ ДИТИНСТВА, КУЛЬТ УЯВИ, КУЛЬТ ТВОРЧОГО ГЕНІЯ.....	31
Мудрецька Юлія. ІМІДЖ У МАС-МЕДІА ТЕКСТАХ.....	37
Петрикович Дарина. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ В ЗЗСО В УМОВАХ НУШ.....	42
Радченко Марина. СИМВОЛІЧНИЙ СВІТ У РОМАНІ ГЕРМАНА ГЕССЕ «ГРА В БІСЕР».....	47
Романська Юлія. ЛІТЕРАТУРНИЙ ГУРТOK ЯК ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ.....	53
Суднач Інна. СУЧАСНИЙ МЕДІАДИСКУРС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	56
Ткаченко Юлія. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ РОМАНУ ЙОЗЕФА РОТА «ЙОВ».....	64
Філінська Вікторія. (МІЖ)МОВНА ГРА: ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ.....	70

Хмель Вікторія. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ФОРМ
ПРИ ВИВЧЕННІ ТВОРЧОСТІ ФРАНЦУЗЬКИХ МИТЦІВ СЛОВА НА
УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ У
ЗЗСО.....74

НОМО SCRIBENS

Буш Вільгельм. ОТО Ж БУВ В НАС МОЛОДЧИНА! Переклала з
німецької **Славушевич Анна**.....81

HOMO LEGENS

Катерина БЕРЕЖНА

студентка групи 35 Бд-СОанг

ННІ іноземної філології

Науковий керівник:

*викладачка **Ващенко Т. Ю.***

(ЖДУ імені Івана Франка)

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ТА ЖИВОПИСУ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми та її наукове значення. Сьогодні освіта стоїть перед новими вимогами та викликами, тому вона має адаптуватися до цього. Нову українську школу в Україні запроваджено з метою адаптації навчального процесу до вимог сучасного світу. Головними цілями реформи є зміна підходів до навчання, відмова від застарілих методів і впровадження інтерактивних та практичних технологій, розвиток критичного мислення, орієнтація на індивідуальний розвиток.

Яким же має бути урок, аби зворушити душу підлітка, пробудити в ньому кращі людські якості? Сучасний урок літератури – це продуктивний урок, на якому учень відтворює набуті раніше знання під час опанування нового змісту предмета, засвоює практичні дії, формує світогляд, самостійність, активність, творче мислення.

Однак на сьогодні невирішеними залишаються питання специфіки використання музики та живопису на уроках зарубіжної літератури на основному етапі навчання в закладах загальної середньої освіти в контексті НУШ, що й становить **актуальність** нашої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні проблему використання музики та живопису на уроках зарубіжної літератури досліджували А. Вітченко, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Ю. Ковбасенко, Л. Мірошніченко, Д. Наливайко, Т. Нефедова, О. Ніколенко.

У викладанні зарубіжної літератури можна використовувати музику та живопис для створення атмосфери сприяння зосередженості учнів та поглиблення розуміння твору.

Музика може бути використана для створення настрою, передачі емоцій та підкреслення основних смислових моментів твору. Щодо живопису, то його можна застосовувати для візуалізації образів та сюжетних ліній твору. Таким чином, звернення до музики та живопису на уроках зарубіжної літератури може стати ефективним інструментом для залучення учнів до вивчення творів, розвитку творчого мислення та сприяння їхньому загальному розвитку.

Серед аспектів, що підкреслюють актуальність використання музики та живопису, можна виділити:

1. Стимулювання візуального та слухового сприймання: живопис може допомогти учневі уявити образи та атмосферу художнього світу, а музика може підкреслити емоційні аспекти та настрої твору. Це допомагає зрозуміти та сприймати текст повноцінно.

2. Поглиблене розуміння контексту: музика та живопис можуть допомогти учням зрозуміти історичний та культурний контекст, в якому були написані твори. Вони можуть передати атмосферу епохи, соціальні настрої та політичні події.

3. Стимулювання творчості та уяви: музика та живопис можуть надихати учнів на створення власних творчих проєктів, які відображають особистісне розуміння тексту. Вони можуть використовувати ці мистецькі форми для вираження своїх думок та почуттів.

4. Залучення різних типів інтелекту: звернення до музики та живопису можна задовольнити потреби різних типів інтелекту, таких як візуальний, музичний, лінгвістичний тощо. Це дозволяє кожному учню знайти свою точку входження у простір тексту.

5. Збагачення навчального процесу: використання музики та живопису робить освітній процес більш цікавим та захоплюючим для учнів, допомагаючи їм краще засвоїти навчальний матеріал та стимулюючи розвиток критичного мислення.

Таким чином, використання музики та живопису на уроках зарубіжної літератури може бути дуже корисним для поглиблення розуміння тексту та стимулювання творчості учнів.

Метою статті є дослідження ефективності використання музики та живопису на уроках зарубіжної літератури на основному етапі ЗЗСО в умовах НУШ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Урок літератури, де відбувається проста передача інформації, уже не задовольняє ні вчителя, ні учня.

Завдання вчителя літератури – виховати особистість, здатну сприймати, розуміти красу і будувати своє життя за її законами. Як зазначає С. Панченко, «виникає потреба побудови системи виховання у єднанні освіти, культури, духовності із збереженням ціннісних орієнтацій, що дасть змогу сформувати перспективні напрями виховання учнів», у цьому допоможе – міжпредметний підхід до вивчення літератури, музики та мистецтва [1, с. 148].

Вивчення літератури у взаємозв'язку (література – музика – живопис) допоможе створити стимулююче середовище для учнів, покращити їхнє розуміння та сприйняття текстів, а також сприяти когнітивному та творчому розвитку. Це особливо важливо під час вивчення літературних творів. Через використання мистецтва та живопису можна стимулювати уяву учнів, покращити їхню пам'ять. Шляхом асоціації та власних інтерпретацій музичних або візуальних образів учні можуть розвивати абстрактне мислення та власну художню чутливість. Це може сприяти формуванню креативного підходу до аналізу літературних текстів.

Наприклад, під час вивчення оповідання «Усмішка» Рея Бредбері можна розглянути картину відомого художника Леонардо да Вінчі «Джоконда». На думку автора, мистецтво може врятувати душу людини та світ. Таким чином, вчитель може допомогти учням краще уявити собі світ твору та зрозуміти його, демонструючи репродукцію картини, яка ілюструє події з твору.

А під час аналізу поезії «Про коника і цвіркуна» Джона Кітса можна прослухати аудіозапис «звуки природи», «спів цвіркуна», які відображають настрій вірша.

В ході вивчення вірша «Моє серце в верховині» Роберта Бернса ми можемо задіяти картини, що передають атмосферу поезії та вповні представляють краєвиди Шотландії. А музичні твори композитора Генріха Гурецького, які надихались різними літературними творами, особливо

Вашингтона Ірвінга та Вольтера, точно допоможуть учням відчутти епоху твору та поринути у її атмосферу.

Ще одним із влучних прикладів поєднання музики та літератури є творчість українського композитора Миколи Лисенка, який, в свою чергу, влучно передав велич головного героя музичними засобами у своїй опері «Тарас Бульба» за однойменним твором Миколи Гоголя.

Висновки. Отже, використання музики та живопису на уроках зарубіжної літератури може значно збагатити навчальний процес і зробити уроки НУШ більш захоплюючими та ефективними. Ці методи підвищують цікавість учнів до вивчення літературних творів, сприяють розвитку творчої особистості та допомагають зберегти інтерес до художньої літератури в майбутньому.

Література

1. Панченко С. Формування в учнів гуманістичних цінностей засобами української мови та літератури. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. С. 140–149.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Мови і літератури» (Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1392). Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. 2012. № 4-5. С. 3–56.
3. Вознічук С. А. Фрагменти посібника «Синтез різних видів мистецтв на уроках зарубіжної літератури». *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2008. № 9. С. 2–6.
4. Ходорич О. Інноваційні педагогічні технології на уроках світової літератури як ефективний засіб формування ключових компетентностей старшокласників. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. С. 150–153.
5. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2000. 231 с.

Ірина БОЧКОВСЬКА,
студентка групи 35Бд-СОанг
ННІ іноземної філології
Науковий керівник:
викладачка **Ващенко Т. Ю.**
(ЖДУ імені Івана Франка)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ В ЗЗСО

Постановка проблеми та її наукове значення. В останні роки дослідники виявляють все більшу зацікавленість щодо особливостей проведення уроків позакласного читання із зарубіжної літератури на основному етапі в ЗЗСО. Читаючи зарубіжну літературу, учні розвивають вміння розуміти, аналізувати та інтерпретувати тексти, що є важливим для формування читацьких навичок.

Однак, при впровадженні цієї практики на основному етапі навчання в ЗЗСО виникає багато питань та проблем, що потребують детального аналізу та вирішення. Важливо дослідити методи та підходи для проведення уроків позакласного читання. Також потрібно звернути увагу на труднощі, які можуть виникнути у вчителів на цьому етапі, та шляхи їх подолання.

Позакласне читання – це процес читання книг або літературних творів, який відбувається поза шкільним навчанням. Це діяльність, яка спрямована на самостійне читання, саморозвиток, підвищення читацької культури та розширення світогляду [2, с. 40].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням позакласного читання займалось багато видатних вчених та педагогів. Вони вивчали різні аспекти читання, зокрема психологічні, когнітивні, соціокультурні, економічні та інші, з метою зрозуміти його вплив на розвиток особистості та суспільство в цілому, а також розробити стратегії для підвищення читацької активності та культури серед різних верств населення [6]. Серед таких вчених слід згадати Дж. Кампбелла, Дж. Дьюї, М.

Монтессорі, Дж. Полка, Л. Ренара, В. Вульфа, Т. Уорта, С. Шварца; серед українських вчених – О. Ващенко, Л. Кононенко, О. Лабжинську, Т. Шамару, Н. Мелешко, А. М. Хайр-Голубеву, О. Леонтьєву. Вони працювали над розвитком та вдосконаленням різних методів та підходів до організації уроків позакласного читання із зарубіжної літератури на основному етапі навчання у ЗЗСО.

Актуальність дослідження. Аналіз і обговорення зарубіжної літератури на уроках позакласного читання допомагає учням розвивати критичне мислення, розширює кругозір та виховує любов до читання.

Варто зазначити, що дослідження з цієї теми дозволяють покращити якість навчання, це і визначає актуальність цієї роботи.

Мета статті – виявити особливості проведення уроків позакласного читання із зарубіжної літератури на основному етапі навчання в ЗЗСС, визначити способи покращення цього процесу та підвищення його ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Заохочення читацького інтересу учнів несе за собою формування сприятливого середовища, яке стимулює бажання дітей багато читати. Для цього важливо використовувати різноманітні підходи, які враховують індивідуальні потреби та інтереси учнів. Засоби активізації читацького інтересу можуть включати [3]:

- вибір літературних творів, що відповідають інтересам та потребам учнів;
- організація дискусій та обговорень прочитаних книг;
- проведення тематичних заходів, присвячених літературним творам чи авторам;
- створення літературних клубів та гуртків для спільного читання та обговорення книг;
- використання ігор та конкурсів, пов'язаних з літературою;
- залучення до читання різноманітних медійних форматів, таких як аудіокниги та відео-рецензії.

Важливо також обирати літературні твори, які відповідають віковим особливостям та інтересам учнів. Літературні тексти повинні бути цікавими та захоплюючими для учнів, а саме:

1. Необхідно чітко визначити мету та завдання уроку позакласного читання.

2. Варто розглядати різні методи та форми роботи (індивідуальне читання, групові обговорення, рольові ігри, творчі завдання) для забезпечення зацікавленості та активності на уроці.

3. Важливо створити атмосферу довіри та взаєморозуміння.

4. Після уроку необхідно провести оцінку результатів, яка допоможе визначити ефективність методів та форм роботи.

5. Важливо залучити батьків до підтримки читацьких інтересів учнів та розвитку їхніх читацьких навичок.

Уроки позакласного читання можуть стати ефективнішими, завдяки поєднанню традиційної методики та інтерактивних технологій, що забезпечить підвищення мотивації та зацікавленості учнів.

Плануючи уроки позакласного читання, вчитель може керуватися різними принципами [5]:

1. Врахування індивідуальних потреб, інтересів та рівня підготовки кожного учня.

2. Забезпечення різноманітності літературних творів, які пропонуються для читання, щоб задовольнити потреби учнів і підтримати їхні індивідуальні інтереси.

3. Залучення учнів до активної участі у процесі читання, обговорення та аналізу прочитаного.

4. Надання підтримки учням, які мають труднощі з читанням або виявляють менший інтерес до літератури.

5. Постійне вдосконалення та оновлення методик та підходів з урахуванням потреб учнів та новацій у сфері літературної освіти [4].

Основні аспекти організації уроків позакласного читання зарубіжної літератури на основному етапі навчання у ЗЗСО також включають вибір літературних творів, визначення мети та завдань уроку, використання різноманітних методів та форм роботи, взаємодію з учнями, оцінювання та співпрацю з батьками.

Підбір літературних творів відповідно до вікових особливостей учнів є важливим для зацікавлення та мотивації до читання. Мета та завдання уроку мають бути чітко сформульовані вчителем з урахуванням розвитку читацьких навичок та літературної компетентності учнів. Використання

різноманітних методів та форм роботи сприяє активізації зацікавленості учнів.

Важлива також взаємодія з учнями. Вона створює атмосферу взаєморозуміння та довіри на уроці. Співпраця з батьками сприяє підтримці читацьких інтересів учнів та їхньому розвитку.

До прикладу, розробка уроку з позакласного читання за твором «Кармен» П. Меріме дає змогу учням поглибити своє розуміння та аналіз цього тексту. Такий урок включає різноманітні активності та завдання, спрямовані на розвиток літературного розуміння, творчості та виразності мовлення. За допомогою даного уроку учні можуть:

- розглянути основні теми та символіку твору, це сприяє розвитку аналітичних навичок;
- обговорити ключові моменти та персонажів, це допомагає розвивати критичне мислення;
- виконати творчі завдання, такі як створення ілюстрацій, написання власної поезії або твору, це сприяє розвитку творчості;
- порівняти «Кармен» з іншими творами або ж роботами П. Меріме, це допоможе учням краще зрозуміти літературний контекст та стиль автора [1, с. 163-170].

Такий вид уроку розвине учнівську креативність та сприятиме розвитку літературного смаку. Крім того, цей урок може бути мотивуючим та захоплюючим для учнів, оскільки він надає можливість зануритися у захопливий світ літератури та мистецтва в цілому.

Застосування вчителем методів та форм роботи на уроках позакласного читання:

- дозволяє залучити учнів до активного вивчення літературних творів;
- сприяє розвитку творчих здібностей учнів;
- сприяє підвищенню мотивації учнів до читання літературних творів;
- сприяє розвитку критичного мислення учнів;
- сприяє формуванню культурної компетентності учнів.

Висновки. Проводячи уроки позакласного читання, вчитель може зіштовхнутися з такими труднощами, як відсутність мотивації та зацікавленості учнів, нестача доступних матеріалів чи недостатня

адаптація до різних потреб кожного учня. Однак врахування цих аспектів та використання відповідних стратегій допомагає подолати ці труднощі та забезпечити успішне проведення уроків позакласного читання.

Таким чином, позакласне читання зарубіжної літератури на основному етапі навчання в ЗЗСО відіграє важливу роль у розвитку читацьких навичок, розширенні світогляду та культурного розвитку учнів.

Література

1. Зайцева В., Яремчук Н. Дискусія як засіб комунікативної взаємодії учнів : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених ДДПУ ім. І. Франка. Том 2, № 29. С. 163-170.
2. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навчальний посібник для студентів вищих навчальн. закладів. 2-ге вид., випр. та уточн. Тернопіль, 2009. 40 с.
3. Жуковська Г. І. Формування читацьких інтересів молодших школярів. URL: <https://naurok.com.ua/posibnik-formuvannya-chitackih-interesiv-molodshih-shkolyariv-338568.html>. (Дата звернення: 18.04.2024).
4. Заболотна І. М. Роль та місце позакласного читання. URL: <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-rol-i-misce-pozaklasnogo-chitannya-104778.html>. (Дата звернення: 17.03.2024).
5. Інноваційна педагогіка майбутнього. Академія інноваційного розвитку освіти. URL: <http://surl.li/ebzqc>. (Дата звернення: 19.04.2024).
6. Кобилєва О. Управління освітнім процесом у закладі загальної середньої освіти на засадах соціально-емоційного та етичного навчання. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/30839/1/%d0%9a%d0%be%d0%b1%d0%b8%d0%bb%d1%94%d0%b2%d0%b0%20%d0%b4%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc.pdf>. (Дата звернення: 19.04.2024).

Вероніка КОСТРИЦЯ,
 магістрантка 11Мд-Фнім групи
 ННІ іноземної філології
 Науковий керівник:
 кандидат філологічних наук,
 доцент **Соколовська С. Ф.**
 (ЖДУ імені Івана Франка)

СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ «КОНЦЕПТОСФЕРА» В СУЧАСНІЙ КОГНІТИВНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Постановка проблеми та її наукове значення. У сучасному світі дедалі частіше головною особливістю лінгвістики стає дослідження мови крізь сферу діяльності, пов'язану зі свідомістю людини, її когнітивним пізнанням навколишньої дійсності, її практичними діями, аналізом набутих знань, що є також завданням когнітології. Когнітологія як наука про закони та процес пізнання об'єктивної реальності поклала основу разючих змін у парадигмі соціального пізнання. Когнітивна лінгвістика як складова частина когнітології є самостійним напрямком мовознавства і належить до низки наук, спрямованих на вивчення когніцій. Осередком когнітивної лінгвістики слугує мова як загальний когнітивний механізм, а інструментом когнітивної лінгвістики є, власне, система знаків, опосередкована мовою. Ці мовні знаки грають першочергову роль при кодуванні, трансформації та репрезентації інформації.

Характерним для сучасного перекладознавства є вивчення та трактування головних понять лінгвістичної науки, таких як: мовна картина світу, концепт, концептосфера. Адже зазначені поняття є репрезентаторами збережених та відтворених в мові законів буття певного етносу. Наявні в мові концепти складають концептосферу мови, що в свою чергу уможлиблює здійснення процесу порівняння, вивчення та інтерпретації – взаємодії мови з процесами мислення, адже людина мислить концептами, комбінуючи, формуючи та утворюючи нові поняття в процесі мислення. Саме тому, концепт вважається глобальною

ментальною одиницею мови, яка є фундаментально-дискретною та невіддільною частиною структурованого знання.

Враховуючи це, перекладач, як інтерпретатор вихідного тексту, повинен не лише приділяти особливу увагу концептам, наявним у мові тексту оригіналу, але й чітко розуміти, який переклад буде найбільш адекватним для їх вираження, адже саме концепти створюють неповторну картину світу певної лінгвокультурної групи [5, с. 128].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сукупність концептів, які складають концептосферу мови, досліджували такі представники когнітивної лінгвістики, як О. О. Селіванова, Дж. Лакофф, Ж. Р. Андерсон, Р. Джекендофф та ін. Праці цих мовознавців слугують підґрунтям для наукових розвідок окресленого лінгвістичного напрямку.

Метою статті є комплексний аналіз та дослідження своєрідності розуміння поняття «концептосфери» на тлі когнітивної лінгвістики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мова в процесі формування картини світу виражає сформоване розуміння, набуте тим чи іншим етносом в процесі його буття. Тому складність мовної картини світу полягає у відтворенні специфіки існування певної ідіоетнічної групи [1, с. 3].

Концепти в мові є довершеними утвореннями, що формуються в свідомості індивіда, виходячи з реального чуттєвого досвіду (органів чуття), з безпосередніх операцій з предметами (предметна діяльність), з взаємодії з іншими, вже сформованими концептами за допомогою мисленнєвої діяльності, зі спілкування – будь-то вербальна чи невербальна його форма. Дослідження сучасних мовознавців інтерпретують це поняття, надаючи йому різних термінологічних визначень. Згідно з їх визначеннями, концепт можна трактувати як ментальне утворення, котре визначає зв'язок речей, пов'язаних між собою та виражає спосіб їх категоризації.

Сукупність концептів, які були сформовані носіями певної мови та збережені в пам'яті людей, утворює концептосферу цієї мови [3, с. 197].

Слід розрізняти поняття концептосфери та семантичного простору мови. Концептосфера – це психологічне поле, яке складається з концептів, а семантичний простір мови є лише складовою частиною концептосфери, представленою мовними символами та знаками.

Концептосфера мови співвідноситься з концептосферою культури. У кожній мові є своя концептосфера, сформована її носіями, зокрема, існує концептосфера української мови, а в ній концептосфера «сім'ї», концептосфера німецької мови з концептосферою «природи» тощо.

Таким чином, концептосфера мови – це не сукупність або список концептів, а складна система ланцюжків і циклів з концептів, які утворилися шляхом перетину концептуальних груп з різними структурами. Під час проведення досліджень в галузі когнітивної лінгвістики особливою частотністю вирізняється процес зіставлення між собою різних концептосфер, що дає змогу виокремити національну специфіку того чи іншого етносу шляхом дослідження концептуалізації подібних явищ, а також шляхом виявлення безеквівалентних концептів, тобто тих, які властиві певному етносу, однак відсутні для іншого через нестачу в його культурі тих чи тих предметів або явищ на вираження цього концепту [2, с. 14].

Тому, чим різноманітнішою є культура нації, власне, її літературне надбання, усна народна творчість, наукові досягнення, мистецька діяльність, історичний досвід, релігійні переконання, тим багатшою є національна концептосфера цього етносу. Серед іншого, концептосфера має системний характер. Концепти, які складають концептосферу, за деякими ознаками утворюють один з одним системні відносини подібності або ж відмінності, а також ієрархічні зв'язки з іншими концептами.

Проаналізувавши наявні тлумачення поняття концептосфери та беручи до уваги той факт, що під цим поняттям розуміють множину концептів, які репрезентують ту чи іншу предметну галузь, можна сформулювати таку дефініцію: концептосфера – це фрагмент комплексної картини світу, сформований на основі набутих знань та уявлень людини в процесі її життєдіяльності та репрезентований в мові сукупністю одиниць пам'яті (концептів), які утворюють групи відповідно до своїх тематичних ознак.

Концептосфера може бути структурована у вигляді концептополя, в якому є певна ієрархічна система: мікроконцептосфери входять до складу концептосфер, сукупність яких формує комплексну картину світу, що набуває вербалізованого вираження за допомогою мовної

картини світу. Мікроконцептосфера слугує складником цілісної концептосфери і представлена сукупністю одиниць пам'яті (концептів), що класифікуються за тематичною ознакою. Мікроконцептосфера, як і концептосфера, може бути побудована у вигляді концептополя, частинами якого виступають концепти [4, с. 92].

Мова слугує засобом відтворення когнітивних структур і вербалізує концепти, які представлені в ній у вигляді, властивому саме цій конкретній мові, специфічно зображуючи її об'єктивну дійсність та комплекс знань певного етносу. Тому мова є універсальною понятійною системою, яка у своєму віддзеркаленні практичної діяльності людини є механізмом відтворення природи світу в концептуальному апараті людських знань та переконань.

Особливістю кожної мовної системи є комбінація мовних значень та окремих одиниць мови і поєднання їх в єдину семантичну картину світу. Всі мови світу мають свій власний та неповторний семантичний простір, який і відрізняє одну мову від іншої, більше того, їх відмінність також може бути виражена принципами структурної організації та складом вербалізованих концептів, які наявні в ній. Семантичний простір мови є частиною концептосфери (яка є ширшим за мову поняттям); в мові він окреслений за допомогою мовних знаків та є предметом дослідження когнітивної лінгвістики.

Концепти ж за своєю сутністю являють собою зміст понять, закладених в них певним народом; ці поняття утворені з фрагментів дійсності, які проживав та продовжує проживати цей етнос в поточний момент свого існування. Цікавим є також те, що актуальність концепту в одній мові не обумовлює його актуальність в іншій. Тож один концепт може мати різне значення залежно від народу, який їм послуговується.

Когнітивні, або ж так звані ментальні концепти, складаються з компонентів (характеристик концепту) і реалізуються в мові у вигляді лексем, слів або виразів, які утворюються набором семантичних одиниць як засоби відтворення когнітивних процесів у мовних структурах, однак вони не повністю репрезентують концепт. Вираження концепту засобами мови передає лише частину концептуальних характеристик значення окремо взятого концепту. Увесь же концепт теоретично може бути

виражений лише комплексом засобів мови, адже кожен з цих засобів викриває тільки певну частину семантики концепту.

Висновки. У статті подано теоретичне обґрунтування та розглянуто специфіку поняття «концептосфера» у сучасній когнітивній лінгвістиці. Тож, окреслюючи поняття концептосфери, варто трактувати її як систему взаємопов'язаних між собою концептів, яка репрезентує інтелектуальний простір структурованих уявлень та знань людини про світ та навколишню дійсність. Концептосфера є важливим аспектом розуміння того, як в мові відтворюються та структуруються когнітивні процеси індивіда, формуючи його ідентичність. Тому дослідження концептосфери слугує механізмом глибшого розуміння когнітивного функціонування мови та її впливу на формування картини світу людини.

Література

1. Голобородько К. Ю. Лінгвістичний статус концепту. *Культура народів Причорномор'я*. Сімферополь, 2002. № 32. С. 27-30.
2. Дружевич В. А. Вербалізація концепту ЩАСТЯ в сучасній китайській мові: кваліфікаційна робота магістра з філології наук. Кер. Х. Б. Мелько. Київський нац. лінгв. ун-т, 2021. 102 с.
3. Мацьків П. Концептосфера БОГ як відображення концептуальних просторів. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. Дрогобич, 2012. С. 197-203.
4. Плотнікова Н. В. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. С. 91-96.
5. Шевченко О. М. Поняття концепту у сучасній перекладознавчій парадигмі. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. Вип.48, т. 4. С. 128-132.

Олеся КРАСНЮК,

студентка групи З1Бд-Фнім,

ННІ іноземної філології

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Свириденко І. М.

(ЖДУ імені Івана Франка)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛОГАНІВ В РЕКЛАМІ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Постановка проблеми та її наукове значення. Проблема полягає у важливості ефективного перекладу слоганів в рекламі косметичних засобів з урахуванням культурних відмінностей та специфіки німецької аудиторії. Це вимагає не лише передачі емоційного заряду, а й точного відтворення термінологічних відтінків та підтексту. Не менш важливим є збереження актуальності та інноваційності у перекладі, щоб відображати сучасні тенденції у сфері краси. Проблем перекладу рекламних слоганів косметичних засобів з німецької мови відображається в реаліях глобального ринку, де успіх бренду залежить від ефективності його маркетингової комунікації. Переклад слоганів потребує уважності до культурних особливостей, мовних відтінків та адаптації до цільової аудиторії. Розуміння цільової аудиторії та зворотний зв'язок допомагають забезпечити ефективність рекламної кампанії. Індивідуальний підхід до адаптації слоганів до місцевих уявлень про ідеальний вигляд та використання косметики допомагає досягти більшого впливу на цільову аудиторію в кожному конкретному регіоні. Також важливо враховувати особливості мови реклами в німецькому та українському культурних контекстах, щоб забезпечити ефективну комунікацію з аудиторією та досягти маркетингових цілей компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про ріст зацікавленості у вивченні перекладу рекламних текстів, зокрема у контексті німецькомовного ринку. Дослідники Т. Бандула, У. Кірмач, М. Літвінова, А. Малишенко, Ю. Ніколащенко та інші розглядали це

явище з різних поглядів. Рекламні слогани, їх переклад та ефективність обговорюються в працях С. Блавацького, А. Дедюхіна, О. Курченкова та інших дослідників. З кожним роком аналіз перекладу реклами стає все більш актуальним, оскільки медіасвіт постійно змінюється. Реклама як складний комунікативний феномен, намагається зацікавити потенційних споживачів мовними та позамовними засобами, не встановлюючи прямого контакту з ними. Рекламний текст відображає інтенцію продуцента вплинути на споживача таким чином, щоб той придбав товар або скористався послугою. Під час перекладу рекламних слоганів косметичних засобів для німецькомовної аудиторії важливо враховувати деталі та культурні відмінності. Загальні підходи до цього процесу включають збереження смислу та емоційного відтінку, уважність до мовних особливостей, адаптацію до цільової аудиторії, тестування та зворотний зв'язок. Враховуючи культурні нюанси та стандарти краси у німецькомовних країнах, перекладач повинен володіти інформацією про регіональні відмінності та бути здатним адаптувати слогани до місцевого контексту. Успішний переклад вимагає не лише мовних навичок, але і креативності та розуміння психології споживачів. Такий індивідуальний підхід допомагає досягти більшого впливу та ефективності рекламної кампанії на місцевому рівні. Тому переклад рекламних слоганів косметичних засобів німецькою мовою — це не лише завдання перекладу тексту, але і мистецтво враховувати різноманітні аспекти мови, культури та психології споживачів для досягнення успішного маркетингового впливу.

Мета статті. Мета цієї статті полягає в розгляді складнощів та важливості перекладу рекламних слоганів косметичних засобів німецькою мовою та з німецької мови. Зазначається, що успішний переклад вимагає поєднання мовних знань, креативності та уважності до потреб цільової аудиторії, а також врахування культурних, історичних та соціальних контекстів. Підкреслюється значення передачі не лише змісту, а й смислових нюансів та відтінків оригіналу для зрозумілості та природності слоганів для носіїв мови. Важливо також враховувати мовні відмінності в різних регіонах німецькомовних країн та використовувати індивідуальний підхід для досягнення більшого впливу на місцевому рівні. Успішний переклад допомагає не лише збільшити впізнаваність

бренду та привернути нових клієнтів, а й підвищити його конкурентоспроможність на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження вказує на важливість аналізу якісних та культурних аспектів перекладу рекламних слоганів з німецької на українську мову для забезпечення ефективного комунікаційного впливу та збереження інтегритету бренду. Перш за все, необхідно враховувати культурний контекст кожної мови, оскільки ідеї та концепти можуть мати різне сприйняття в різних культурах. Важливо, щоб переклад відображав культурні особливості та відповідав уявленням та цінностям української аудиторії. Далі, якісний переклад вимагає уважного відбору слів та виразів, щоб вони точно відображали зміст та емоційний відтінок початкового тексту. Перекладачам необхідно зберегти емоційний зв'язок та натуральність ідеї, а також передати суб'єктивність оригіналу. Крім того, переклад рекламних слоганів повинен враховувати стиль та тон голосу бренду, щоб забезпечити єдність іміджу компанії та її спілкування з аудиторією. Наприклад, якщо бренд має преміальний імідж, перекладені слогани також повинні виражати цю розкош та вишуканість. Аналіз якісних та культурних аспектів перекладу також включає у себе уважне врахування мовленнєвого реєстру та стилю. Уникання буквального перекладу та адаптація до культурного та мовленнєвого контексту цільової аудиторії допомагають забезпечити якісний та ефективний переклад рекламних слоганів, що відповідає маркетинговим цілям бренду та впливає на цільову аудиторію з максимальною ефективністю.

Висновки. 1. Культурна чутливість: Важливо уникати культурних помилок та враховувати особливості сприйняття українською аудиторією. Перекладений текст має відповідати культурному контексту та цінностям отримувачів.

2. Емоційний зв'язок: Переклад має передавати емоційний зв'язок та відтінки оригінального тексту, щоб ефективно впливати на аудиторію та викликати у неї бажану реакцію.

3. Структура та стиль: Важливо підтримувати структуру та стиль оригінального тексту, щоб забезпечити єдність спілкування та імідж бренду.

4. Адаптація до медіуму: Переклад повинен враховувати особливості медіуму, де буде використовуватися рекламний матеріал, для досягнення максимальної ефективності комунікації.

5. Врахування маркетингових цілей: Переклад слоганів повинен відповідати маркетинговим цілям та стратегії бренду, сприяючи досягненню їхньої мети.

Отже, успішний переклад рекламних слоганів вимагає уважного врахування культурних, емоційних та мовленнєвих особливостей між мовами, щоб забезпечити ефективну комунікацію та позитивне сприйняття бренду в українському контексті.

Література

1. Белінська О. В. Теорія перекладу: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2010.
2. Іванова С. Ю. Переклад рекламних текстів: специфіка, засоби, стратегії. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005.
3. Ляшко Ю. Л. Теорія перекладу. Київ: Логос, 2016.
5. Ніколенко О. М. Практична стилістика і редактура тексту: Навч. посібник. Київ: Каравела, 2007.

Вероніка МАРЧУК,
студентка групи 41Бд-Фнім
ННІ іноземної філології
Науковий керівник:
кандидат філологічних наук
Анхим О. І.
(ЖДУ імені Івана Франка)

МУЛЬТИКУЛЬТУРНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРІ ТА МЕТОДИ ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ К. ПЕТРОВСЬКОЇ «МАБУТЬ ЕСТЕР»)

Постановка наукової проблеми та її значення. Специфіка мовно-стильових особливостей твору, а також складнощі та особливості його передачі на інші мови – актуальна проблема художнього перекладу. У романі «Мабуть Естер» К. Петровської авторка ефективно використовує мовні ресурси для створення мультикультурного образу, який відображається через різні мовні контексти та культурні аспекти персонажів. Проте, переклад цього тексту може бути складним завданням, оскільки потребує врахування культурних нюансів та мовних особливостей. Серед основних аспектів проблеми можуть бути:

- аналіз лінгвістичних та культурних елементів роману «Мабуть Естер», що відображають багатомовність та культурну різноманітність;
- визначення специфічних мовних особливостей, таких як лексика, фразеологізми, ідіоми тощо, які впливають на сприйняття та інтерпретацію тексту;
- аналіз методів та стратегій перекладу, використаних для передачі мовно-стильових особливостей роману на інші мови;
- виявлення труднощів та викликів, які виникають у процесі перекладу через різницю між мовними та культурними контекстами.

Означена проблема відкриває широкий простір для дослідження міжмовної взаємодії та впливу культурного контексту на переклад літературних текстів

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями окресленої проблеми займаються лінгвісти та літературознавці зі спеціалізацією в галузі культурної лінгвістики, теорії літератури та міжкультурних комунікацій. Вивченням займались Ханс Вермер, Катрін Райнеке, Ганс-Юрген Хаус, Клаус Пітер Мюлле та багато інших.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити особливості літературної багатомовності, яка присутня в романі К. Петровської, та проаналізувати її відображення у перекладі. Ми прагнемо з'ясувати, як автор використовує мовні ресурси для створення мультикультурного образу, а також як цей образ відтворюється в перекладі на інші мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Літературна багатомовність вказує на використання різних мов або мовних елементів у літературному творі. Це включає в себе різноманітні форми мовних виразів, такі як цитати, вислови та використання різних мовних реєстрів. Літературна багатомовність може виявлятися через використання діалектів, жаргонів та термінів різних сфер, а не лише через різні мови.

Це явище може приймати різні форми вираження. Одна з них полягає у паралельному використанні різних мов у тексті, де окремі персонажі або літературні епізоди можуть бути наведені на різних мовах. Це створює контраст та передає різноманітні мовні та культурні аспекти.

Літературна багатомовність також може проявлятися у використанні код-світів, де мовні елементи чи терміни включаються в текст і вимагають розуміння читача стосовно їхнього значення або контексту використання мови персонажами.

Літературна багатомовність – це новаторський підхід у літературі та перекладознавстві, що робить твори більш доступними та впливовими для аудиторії з різноманітним культурним фоном. Дослідження літературної багатомовності є важливим завданням для вчених, оскільки це дозволяє розглядати текст як складний об'єкт, що відображає унікальні семантичні внески різних мов. Г. Люді визначає три основні типи багатомовності: індивідуальну, територіальну та інституційну, що взаємодіють та залежать один від одного. Реакція аудиторії на літературну багатомовність індивідуальна та залежить від культурного контексту, що може сприяти розширенню горизонтів сприйняття та розуміння культурної різноманітності.

Вивчення культурної та ідіоматичної специфіки мови є ключовим для культурологічних та літературних досліджень, оскільки воно допомагає глибше розуміти взаємозв'язок мови та культури. Це важливо для міжкультурної комунікації та сприяє розширенню розуміння культурної різноманітності. Культурна та ідіоматична специфіка мови взаємопов'язані та впливають на формування літературного тексту, надаючи йому унікальність та глибину. Літературна багатомовність використовує різномовні аспекти тексту для передачі культурних нюансів та ідентичності, що збагачує літературний досвід та розширює розуміння світу.

Використання різних мовних елементів у літературі створює багатомовність, яка підкреслює культурні відмінності та збагачує текст. Це ефективний спосіб передати аутентичність мовного середовища та розширити виразність твору. Культурна іммерсія, яка включає занурення в культурний контекст, сприяє розумінню та прийняттю інших культур. У літературі це може виявлятися через використання культурних елементів та мов, що дозволяє читачеві краще зрозуміти атмосферу твору. Перехід між мовами у тексті, виконаний свідомо, створює багатомовний контекст та поглиблює емоційне сприйняття. Такий підхід допомагає авторам висловлювати культурні аспекти та створює аутентичне розуміння багатомовності.

Автори, спростовуючи думку про необхідність літературних текстів бути багатомовними, стверджують, що лінгвістично однорідний текст може бути цікавим для читача, який володіє лише однією мовою. Введення іншомовних елементів у текст може використовуватися автором для створення естетичних або стилістичних ефектів. Отже, навіть відсутність знань інших мов не завжди є перешкодою для розуміння тексту.

Дослідження літературної багатомовності заохочує до аналізу тексту на рівні латентних практик, що розкриває складність тексту за його поверхневою структурою. Навіть якщо читач не володіє всіма мовами, які використовуються в тексті, він може розуміти його глибину через вивчення латентних мовних проявів.

Робота Н. Блум-Барт представляє перший систематичний підхід до вивчення літературної багатомовності. Вона виокремлює дві сфери

існування цього явища і розглядає явні, латентні та виключені форми багатомовності. Її дослідження спрямоване на поглиблення розуміння літературної багатомовності в літературознавчому контексті.

Літературна багатомовність відіграє важливу роль у розширенні можливостей творчого виразу та збагаченні літературного досвіду. Вона дозволяє авторам передавати культурні нюанси та автентичність через використання різних мов чи мовних елементів у текстах, що створює глибшу та багатшу картину світу. Наприклад, використання діалогів на різних мовах може підкреслити культурні особливості персонажів та створити автентичний образ їхнього життя.

Крім того, літературна багатомовність сприяє створенню багатошарових смислових конструкцій, що розширює інтерпретаційні можливості тексту. Використання різних мовних засобів може створити підтекстові асоціації та нюанси, що робить твір більш глибоким та захоплюючим для читача.

Залучення читача до активної взаємодії з текстом є ще однією важливою функцією літературної багатомовності. Використання різних мовних елементів стимулює читача до аналізу та інтерпретації, що поглиблює його розуміння та досвід взаємодії з текстом.

Отже, літературна багатомовність є потужним інструментом для створення складних та багатогранних літературних творів, які надихають і захоплюють читача своєю глибиною та оригінальністю.

Літературна творчість створює можливість глибокого спілкування з читачем через різноманітні стратегії. Емоційно насичена мова та живі описи сприяють залученню читача, роблячи його досвід більш особистим. Детальні сюжетні повороти та загадкові елементи стимулюють уяву читача та активізують його участь у розгадуванні загадок. Такий підхід створює атмосферу реалізму та автентичності, що робить читання цікавішим, здатним запам'ятовуватись.

Загалом, літературна творчість є могутнім засобом для спілкування та взаєморозуміння між людьми різних культур. Вона надає можливість не лише насолоджуватися красою мови, але й відкриває нові світи та поглиблює розуміння різноманітності людського досвіду.

Переклад літературної багатомовності є складною задачею через різноманітність мовних реєстрів та культурних відтінків. Перекладач

повинен відтворити не лише сенс, але й експресію та стиль оригіналу. Культурні відмінності можуть стати перешкодою для точного передачі контексту. Наприклад, у романі «Сто років самотності» Габріеля Гарсія Маркеса, автор використовує місцеві діалекти та вирази з глибоким латиноамериканським смислом, що ускладнює їх переклад.

У перекладі німецької літературної багатомовності важливо враховувати граматичні особливості та регіональні варіанти мови. Наприклад, діалектичні різноманітності можуть вимагати адаптації до місцевих особливостей та культурних нюансів.

Перекладач повинен також урахувати стилеві відмінності та переходи між різними літературними жанрами. Збереження авторської майстерності та естетичної цінності тексту вимагає високої творчої компетенції та лінгвістичної вправності перекладача. Усе це створює виклик для точного та ефективного перекладу, який має передати не лише слова, а й дух та художню цінність оригіналу.

Переклад літературної багатомовності – це виклик, оскільки він вимагає точного відтворення лексичної різноманітності, контекстуальної загадковості та культурних аспектів оригіналу. Наприклад, у творі «Сліпота» Жозе Сарамаго використано лексичні засоби для створення амбігвітету, що важко передати у перекладі.

Культурний контекст також важливий: перекладач повинен розуміти культурні нюанси та традиції, які впливають на текст. Наприклад, у романі «Крадійка книжок» Маркуса Зузака важливо передати атмосферу Німеччини під час нацистського режиму.

Плюралізм значень та емоційна інтенсивність також роблять переклад складним: слова можуть мати різні відтінки та смисли у різних контекстах. У таких випадках перекладач повинен бути уважним до емоційних нюансів та забезпечити їх передачу у перекладі.

Нарешті, глибинна семантика та художня форма вимагають чутливості до стилістичних особливостей оригіналу. Перекладач повинен відтворювати естетичне вираження та звучання тексту, зберігаючи його художню цінність.

Важливо розпізнавати та адекватно втілювати інтертекстуальні елементи, щоб зберегти зв'язок із попередніми текстами. Це ускладнюється мовними групами та специфічними відтінками значень.

Розуміння культурних та літературних контекстів є ключем до успішного перекладу. Важливо враховувати емоційний заряд та виразність оригіналу. Гнучкість та творчість у виборі мовних засобів допомагають зберегти художність оригіналу. Адаптація до мовних особливостей і врахування культурних відмінностей сприяють точному відтворенню семантики та експресивності.

Переклад з німецької мови на українську вимагає уваги до аудиторії та її сприйняття. Реакція читачів може варіюватися, тому важливо враховувати їх очікування. Адаптація до мовних особливостей полягає у збереженні семантики та естетики оригіналу, при цьому дозволяючи впроваджувати літературну багатомовність у новому контексті точно та ефективно.

Перекладачі стикаються з викликами граматично-морфологічних аспектів, таких як утворення різних часів та вживання модальних дієслів. Німецькі діалекти та мовні варіанти додають складнощів, оскільки потрібно враховувати їх локальні особливості. Культурна контекстуалізація та специфіка граматичної будови німецької мови роблять переклад творів з цієї мови важким завданням.

При перекладі з німецької на українську мову виникають складнощі через культурні та історичні різниці. Особливо це стосується виразів та ідіом, що ґрунтуються на німецькій культурі. Перекладач повинен уникати простого буквального перекладу, а замість цього старанно передавати емоційне та культурне навантаження оригіналу.

Наприклад, переклад еративів, що часто використовуються для підсилення враження та створення ритму, може бути викликом. Важливо не тільки передати буквальне значення, але й виразити його емоційну силу українською мовою.

У виборі виразів для передачі еративів перекладач повинен враховувати контекст та емоційне забарвлення оригіналу. Це вимагає не лише глибокого розуміння обох мов, але й творчого підходу до вибору виразів українською.

Такі складнощі виникають не лише через граматичні аспекти, але й через культурні та емоційні відтінки тексту. Тому перекладачеві важливо мати широкі знання не лише мови, але й культури, щоб передати

повністю смислове й емоційне навантаження оригіналу українською мовою.

Висновки. Насамкінець ми зробимо висновки щодо впливу літературної багатомовності у романі "Мабуць Естер" на сприйняття тексту та переклад цих мовних елементів.

Вивчення теоретичних засад літературної багатомовності та її перекладу в останні роки є активним напрямком наукових досліджень у сфері лінгвістики та літературознавства. Ця проблематика відкриває для науковців можливість досліджувати взаємодію різних мов у літературному середовищі, що відображає не лише мовну, але й культурну різноманітність.

Літературна багатомовність виникає унаслідок взаємодії різних мов у літературному творі або середовищі, вона характеризується міжкультурною та мовною взаємодією. Основною метою дослідження є аналіз взаємозв'язку між літературною творчістю та багатомовністю, а також виявлення впливу культурного контексту на літературний вираз.

Функції літературної багатомовності полягають у створенні мовної різноманітності, передачі культурних аспектів та формуванні особливої атмосфери. Це дозволяє авторам створювати тексти, які захоплюють читача своєю глибиною та неповторною атмосферою.

Процес перекладу літературної багатомовності є складним і вимагає точності передачі мовних конструкцій, а також урахування культурних та ідіоматичних відмінностей між мовами. Дослідження в цьому напрямку допомагає розкрити виклики, що стоять перед перекладачем, та розвивати стратегії перекладу, спрямовані на збереження автентичності та естетичного виміру тексту.

У підсумку, дослідження теми літературної багатомовності та її перекладу допомагає краще зрозуміти складність і важливість цього явища у сучасному літературному процесі.

Література

1. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 304 с.
2. Петровська К. Мабуць Естер. Видавництво «Книги 21», 2014.
2. Федоренко Ю. В. особливості та проблеми перекладу сучасних літературних творів. 2010.

Антон МАТЮХА,
 студент групи З1Бд-Фнім
 ННІ іноземної філології
 Науковий керівник:
 кандидат філологічних наук,
 доцент **Коляда О. В.**
 (ЖДУ імені Івана Франка)

ФІЛОСОФСЬКО-ХУДОЖНІ ЗАСАДИ НІМЕЦЬКОГО РОМАНТИЗМУ: КУЛЬТ ПРИРОДИ, КУЛЬТ ДИТИНСТВА, КУЛЬТ УЯВИ, КУЛЬТ ТВОРЧОГО ГЕНІЯ

Постановка проблеми та її наукове значення. Стаття досліджує філософські та художні ідеї, що лежать в основі німецького романтизму, їх вплив на літературну та художню творчість XVIII-XIX століть. Головною проблемою, яку вона ставить перед собою, є розкриття того, які основні концепції романтизму формували новий художній і світоглядний підхід до творчості та культури. Важливим уявляється взаємозв'язок між філософськими ідеями представників німецького класичного ідеалізму та романтичними концепціями, такими як культ творчого генія, індивідуальність, таємничість природи, ідея внутрішнього світу особистості, її вплив на формування нових художніх жанрів і запит щодо літературних архетипів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окресленою у статті проблематикою займалися такі сучасні дослідники, як К. Баєр, Ф. Бейзер, Р. Гьорнер, А. Дахній, А. Кітчер, С. Матушек. Актуальні праці, присвячені філософсько-художнім засадам німецького романтизму, розкривають цей літературно-ідеологічний рух у новому світлі. Сучасні дослідники пропонують оновлені підходи до інтерпретації ключових понять романтизму, таких як індивідуальність, творчий геній, культура та природа, розглядаючи їх у контексті актуальних теоретичних рамок і методологій. З'являються нові погляди на взаємозв'язок між романтичними ідеями та іншими літературними течіями, а також на вплив романтизму на сучасне мистецтво та культурну діяльність.

Метою статті є ретельний аналіз філософсько-художніх засад німецького романтизму з урахуванням останніх досліджень і публікацій. Основні завдання включають встановлення сучасного тлумачення ключових концепцій романтизму, таких як індивідуальність, творчий геній, культ природи та інші, і розкриття їх впливу на сучасну літературну та культурну діяльність. Крім того, необхідно з'ясувати взаємозв'язок романтизму з іншими філософськими течіями і літературними рухами, а також висвітлити роль романтичних ідеалів у формуванні сучасного світовідчуття та мистецтва. Результатом статті буде більше глибоке розуміння філософсько-естетичних принципів романтизму та їх значення для сучасної культурної практики і теорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ідеї, висловлені німецьким класичним ідеалізмом, мають великий вплив на становлення романтизму. Один з головних представників цього ідеологічного напрямку, Іммануель Кант, робить свій внесок у формування романтичного світогляду, підкреслюючи, що світ має свої межі, але водночас безмежний, та наголошує на вільності людини у власних почуттях та діях. Кант вважає, що людина є носієм загального розуму, вона має особисту свободу й принципи, які маніфестуються через моральний імператив.

Філософську основу романтизму обґрунтовують німецькі філософи, зокрема Йоган Готліб Фіхте, який чітко ставить «я» у центр світу. Також, однією з теоретичних основ романтизму є програма Йогана Готфріда Гердера щодо оновлення мистецтва, в якій підкреслюється роль духовних досягнень народів та традицій у формуванні літератури й культури [1, с. 370-378].

У створенні філософської основи романтизму незаперечною також є заслуга Фрідріха Шеллінга. «Мистецтво надає змогу цілісній людині досягнути висот пізнання», — стверджує він у «Філософії мистецтва». За Шеллінгом, пізнати Всесвіт можна, поєднавши розум та інтуїцію. Таким чином, німецькі романтики підносять культ творчого генія і впроваджують ідею, що творець є посередником між світом ідеалів та матеріальним світом, який може проникати в глибини душі та виражати її найвищі аспекти через мистецтво [6, с. 110].

Думки Шеллінга підтримують літературознавці Август і Фрідріх Шлегелі, в студіях яких виникає важливе міркування: твір мистецтва — явище природне, він залежить від свідомості автора лише частково, а взагалі, існує незалежно — народжується, розвивається, змінюється згідно з вимогами окремих епох і продовжує життя тоді, коли людина, яка допомогла йому з'явитися, вже залишила світ.

Фрідріх Шлегель є одним із тих, хто викладає теорію романтизму, абсолютизуючи індивідуальність та стверджуючи, що цей новий літературний напрям породжує інший тип героя, який підкреслено індивідуалізує закони реальності.

Йоган Готліб Фіхте намагається розглянути всі аспекти пізнання через суб'єктивно-ідеалістичну призму, наголошуючи на активності особистості та її здатності перетворювати світ. Його думки про внутрішню активність людини знаходять відгук у роботах романтиків, які вбачають нові можливості для розкриття індивідуальності та творчого самовираження.

Починаючи з другої половини XVIII століття, відбувається поступовий перехід від неокласицизму до романтизму, з'являються нові типи героїв, а самі твори відхиляються від класичних канонів та тяжіють до вільної форми. Жан Поль, наприклад, описує поезію як «духовне наслідування природі» — один з головних принципів романтичного напрямку [5, с. 130].

Подальший розвиток романтизму пов'язаний з досягненнями письменників епохи Просвітництва, таких як Гете, Шиллер та члени групи «Буря і натиск». В їх творах присутні елементи романтичної естетики, вони зосереджують увагу на складному внутрішньому світі особистості та ролі мистецтва в осмисленні світу.

До формування романтизму докладають зусилля сентименталісти, акцентуючи увагу на внутрішньому світі особистості, культі природи та важливості почуттів.

Отже, центральним аспектом романтизму є акцент на індивідуальності та суб'єктивності. Романтики звертають увагу на внутрішній світ людини, її почуття та внутрішні переживання. Вони не лише відтворюють світові образи, але й висловлюють власну позицію, звертаючись до вічних питань.

Герой романтичної літератури відрізняється від традиційних образів попередніх епох як універсальний символ, втілення ідеї романтичного руху про потужний потенціал людського духу в розумінні світу. Романтичний герой прагне до пізнання не тільки розумом, але й через почуття та інтуїцію.

Романтики пропагують свободу, культ уяви та визначають фантазію як одну з ключових умов існування особистості. У той же час, вони акцентують увагу на необхідності здобуття свободи в суспільному житті. Прагнення до волі та духовного визволення стає головним мотивом багатьох творів романтиків [2, с. 32].

Для романтизму характерною є ситуація, за якої людина перебуває на перетині епох, коли історія та природа стикаються з протиріччями та боротьбою, а нерозгадані таємниці оточують світ. Романтичний герой прагне проникнути в глибину світу та природи, щоб знайти гармонію, але цей шлях сповнений драматизму, що висвітлює внутрішні конфлікти та біль романтичного героя. Романтики змальовують пристрасті та поривання людського духу, які досягають екстремальних рівнів, дещо гіперболізуючи природу об'єктивної реальності. Вони підкреслюють важливість заглиблення в сферу підсвідомого та ірраціонального, використовуючи містику та фантастику для розкриття внутрішніх конфліктів.

Герої романтизму створюють світ власної уяви, відмінний від реального, коли особистість висловлює розчарованість недосконалістю дійсності та прагнення до глибинних процесів, що визначають історію. Іронія відіграє важливу роль в усвідомленні свободи духу та оцінці реальності, а символіка допомагає розкрити глобальні питання буття, кохання та культури. Романтики прагнуть впливати на душу через почуття, спонукаючи читачів до роздумів над сутністю життя.

Ще однією характерною рисою романтизму є поетика контрастів як важливий засіб демонстрації основних ідей та емоцій романтичного напрямку. Цей естетичний принцип дозволяє митцям змальовувати боротьбу протилежних сил і концепцій.

Контраст є структуроутворюючим принципом у творах романтиків, організовуючи образну систему, простір та час як відображення турбот,

суперечностей романтичного періоду, що відбивають загальний дух і пафос епохи.

Романтики, шукаючи нових форм і способів розвитку мистецтва, звертаються до національних традицій та фольклору, використовуючи народні жанри, образи, а також тематику, що переплітається з традиційними віруваннями та міфологією. Однак вони не лише адаптують формальні елементи фольклору, але й належно вшановують духовність та філософію народного творчого спадку [7, с. 14].

Міфологізм є невід'ємною складовою романтичного мистецтва, формою вираження універсальних ідей та філософських концепцій. Романтики використовують міфи як засіб поєднання минулого з сучасністю та як спосіб розкриття глибинних аспектів людської душі та суспільства.

Завдяки міфології та фольклору, брати Якоб і Вільгельм Грімм відіграють велику роль у становленні культу дитинства в німецькому романтизмі, збираючи та записуючи народні казки, що є важливим джерелом дитячої літератури. Їх хрестоматійні збірки роблять значний внесок у розвиток культури та мови Німеччини, а також у формування образу дитинства [3, с. 59].

Казки братів Грімм є символом дитячої чистоти та фантазії й водночас несуть глибокі моральні та етичні відтінки, що відповідають складним аспектам людського життя. Ці казки не лише розважають дітей, але й надихають на вивчення власних почуттів, розвиток моральних цінностей та креативного мислення.

Культ дитинства, який сприймається у романтичному контексті, також простежується в заснованому братами Грімм перекладі народних пісень та легенд як важливої частини культурних традицій — спадку, що має бути переданий майбутнім поколінням задля збереження самоідентичності нації [4, с. 47].

Висновки. По-перше, філософія цього періоду, зокрема ідеї Іммануеля Канта та інших філософів, суттєво вплинула на формування романтичного підходу до мистецтва та культури. Концепції індивідуальності, творчий потенціал людини та роль природи були переосмислені під впливом філософських думок.

Другим важливим аспектом є естетичні та літературні інновації романтизму. Цей період став перехрестям естетичних пошуків, де відбувалося відхилення від класичних канонів і реалізовувалося прагнення до вираження внутрішніх переживань та ідеалів через мистецтво.

Ідеї романтизму залишають свій відбиток у сучасній культурі та мистецтві, особливо у піднятті ролі почуттів, уяви та індивідуальності.

Крім того, феномен романтизму має інтердисциплінарний характер, спонукаючи нас дивитися на мистецтво, філософію та культуру як на нероздільні аспекти людського досвіду. Цей рух відкрив нові підходи до взаємодії між думкою і почуттями, між людським творчим потенціалом і світом навколо нас.

Загалом, філософсько-художні засади німецького романтизму пропонують глибоке розуміння сутності людського буття та мистецтва, яке залишається актуальним і дотепер.

Література

1. Галич О. А. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2006. 460 с.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX ст. Київ, 2011. 400 с.
3. Bluhm L. Märchen als Literatur aus Literatur: Die »Kinder- und Hausmärchen« der Brüder Grimm. Abhandlungen zur Literaturwissenschaft. Berlin, 2022. 216 s.
4. Hirdina F., Gerstl Q., & Lämmermann G. Die Brüder Grimm als Erzieher: Pädagogische Analyse des Märchens. München: Ehrenwirth, 1964. 144 s.
5. Mehlis G. Die deutsche Romantik. Stuttgart: Vero Verlag GmbH & Co.KG, 2014. 360 s.
6. Schelling F. W. Historisch-kritische Ausgabe. Reihe II, Bd. 6. Philosophie der Kunst. Herausgeber: frommann-holzboog, 2007. 829 s.
7. Zipes J. Breaking the Magic Spell: Radical theories of folk and fairy tales. University Press of Kentucky, 2002. 304 p.

Юлія МУДРЕЦЬКА,

студентка групи 41Бд-Фнім

ННІ іноземної філології

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Горобченко Н. В.

(ЖДУ імені Івана Франка)

ІМІДЖ У МАС-МЕДІА ТЕКСТАХ

Постановка проблеми та її наукове значення. Дослідження специфіки сучасного інформаційного мовлення є важливою задачею в сучасному інформаційному суспільстві, де доступ до інформації надто швидко зростає, а нові технології змінюють способи комунікації та сприйняття інформації. Таке дослідження може включати в себе різні аспекти і напрями.

Актуальність дослідження полягає у аналізі впливу іміджів на формування культурних стереотипів та соціокультурних уявлень. Розглядається питання медіаграмотності та критичного мислення в контексті сприйняття мас-медіа текстів, а також вивчення можливих стратегій для адекватного реагування та розуміння інформації, яка поступає через мас-медіа. Узагальнення отриманих результатів має на меті надати висновки та рекомендації щодо розвитку медіаграмотності та ефективного сприйняття медійного контенту в сучасному суспільстві.

Мета статті – дослідження та розкриття впливу мас-медіа текстів на формування образів та сприйняття інформації в суспільстві. Робота спрямована на розуміння того, як мас-медіа використовує різноманітні засоби виразності та стилістику для створення певного іміджу в різних медіаформатах, таких як новини, реклама, телепрограми тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Імідж – це загальне враження чи уявлення про щось або когось, яке формується в мозку індивіда чи групи людей. Це може включати в себе зовнішній вигляд, стиль, поведінку, спосіб спілкування, публічні вчинки, сприйняття якостей чи характеристик об'єкта або особи. Імідж є складним і

багатогранним поняттям, і він може виникати як внаслідок реальних характеристик об'єкта, так і через спеціально створені стратегії представлення.

Створення іміджу результат напруженої праці професіоналів в сфері маркетингу, психології, дизайну, лінгвістики та реклами, PR-фахівців. Детально продуманий імідж компанії формує позитивний образ у споживачів, який стає впізнаваним, привабливим, наділеним особливим характером. Його основні графічні засоби індивідуалізації дають можливість позиціонувати компанію на ринку, знайти свого споживача або клієнта.

Таким чином, формування іміджу та репутації – це неминуча політика будь-якої фірми, підприємства, закладу тощо. Думка про імідж – запорука розвитку організації, яка прагне знайти своє «Я», шукають найбільш оптимальні напрямки свого руху та намагаються знайти гармонійні способи співіснування із соціумом.

Останнім часом слово «імідж» стало надзвичайно популярним і витіснило українські синоніми. Звичними для нас стали вирази: «імідж політики», «імідж організації», «імідж проекту», «імідж міста або регіону» тощо. З'явилося багато фахівців з формування «ефективного іміджу» – імідж-мейкерів, побачили світ публікації з проблеми іміджу, навіть з'явилася нова наука – іміджелогія.

Термін «іміджелогія» складається з двох частин: «імідж» і «логія».

1. **Імідж** вказує на створений образ, враження або уявлення про щось або когось. В контексті брендів, осіб, компаній чи ідей, імідж визначає спосіб, яким ці об'єкти сприймаються громадськістю.
2. **Логія** вказує на систематичний підхід або розумовий порядок у створенні та розвитку чогось.

Отже, **іміджелогія** може розглядатися як система або логіка, яка керує формуванням та управлінням образами. Це поняття може використовуватися для вивчення та аналізу того, як створюються, розвиваються та сприймаються різні образи в різних контекстах, таких як медіа, бізнес, політика та інші сфери.

Термін «імідж» має кілька значень, але в загальному розумінні він вказує на враження, створене в уявленні людей про певний об'єкт, особу, продукт, компанію чи бренд. Імідж може бути формований різними

елементами, такими як зовнішній вигляд, стиль, репутація, комунікації та інші аспекти.

У бізнесі та маркетингу «імідж компанії» часто вказує на спосіб, яким споживачі сприймають цю компанію. Добре побудований імідж може впливати на успіх бренду або продукту.

У контексті особистості «імідж» також може відноситися до того, як особа представляє себе в суспільстві та як інші люди її сприймають. Це може включати в себе стиль одягу, манеру поведінки, спосіб спілкування та інші аспекти.

Отже, загальний контекст і значення терміну «імідж» залежать від області його використання.

Ілюструємо процес формування іміджу. Це систематичний і стратегічний підхід до створення та управління враженням, яке люди мають про певний об'єкт, особу, компанію, продукт чи бренд. Ось загальні кроки та аспекти цього процесу:

1. Аналіз ситуації:

- Визначення потреб та очікувань цільової аудиторії.
- Аналіз контексту та конкурентного середовища.

2. Визначення цілей іміджу:

- Формулювання чітких цілей, які ви хочете досягти через створення конкретного іміджу.

3. Створення ключових повідомлень:

- Визначення ключових характеристик і повідомлень, які ви хочете надати цільовій аудиторії.

4. Розробка стратегії комунікації:

- Визначення каналів та інструментів для спілкування з аудиторією.
- Створення плану комунікаційних заходів.

5. Створення візуального елементу:

- Розробка елементів дизайну, логотипу, стилю, які відображають імідж.

6. Комунікація іміджу:

- Активна комунікація ключових повідомлень через різні канали.

- Залучення до публічних виступів, заходів, соціальних мереж та інших платформ.
7. Взаємодія з аудиторією:
- Реагування на відгуки та зворотній зв'язок аудиторії.
 - Взаємодія для підтримання взаємодії та довіри.
8. Моніторинг та корекція:
- Систематичний моніторинг сприймання іміджу.
 - Внесення змін у стратегію на основі аналізу результатів та змін у ситуації.

Цей процес є динамічним, і його етапи можуть змінюватися відповідно до конкретної ситуації та цілей. Успішний процес формування іміджу може допомогти створити позитивне враження та визначити об'єкт чи особу в очах аудиторії [1].

В даний час слово «імідж» впевнено увійшло в ділову мову і дуже часто використовується в засобах масової інформації. Позитивний, емоційно забарвлений образ одного або другого об'єкта свідчить не тільки про загальну культуру носія, а й презентує істотну характеристику, яка служить основою конкурентоспроможності, націленості на кар'єру, важливою передумовою успішної діяльності в обраному напрямку.

Висновки. Отже, вивчення досліджуваних понять дозволяє прийти до висновку, що імідж – *це імітація, тобто подання зовнішньої форми якогось об'єкта чи особи*. Він є уявленням про людину, товар чи інститут, що цілеспрямовано формується в масовій свідомості за допомогою засобів масової інформації, реклами або пропаганди.

Створення іміджу – результат кропіткої роботи професіоналів в області маркетингу, дизайну, психології, лінгвістики та реклами, PR-фахівців. Ретельно продуманий імідж компанії формує позитивний образ у споживачів, який стає впізнаваним, привабливим, наділеним особливим характером. Його основні графічні засоби індивідуалізації дають можливість позиціонувати компанію на ринку, знайти свого споживача або клієнта.

Слід зазначити, що імідж – це характеристика, притаманна одній людині, групі людей, а також товару чи послугі, що представляє собою образ того чи іншого об'єкта, що сприймається аудиторією. Імідж має

складну багаторівневу структуру, яка визначається його носієм і обумовлює безліч підходів до його трактування. Репрезентуючи себе на сьогоднішній день однією з ключових характеристик свого носія, імідж виконує ряд найважливіших функцій як у комунікаційному процесі, так й в процесах соціалізації та особистісного розвитку.

Література

1. Стеріополо О. І. Мова, мовлення, комунікація. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*. Київ, 2008. Вип. 17. С. 68–78.
2. Тарасова Є. В. Когнітивні основи системної організації мови. *Вісник Харківського державного університету ім. В. Н. Каразіна*. 1999. № 6. С. 174–183.
3. Чабаненко М. До питання якості вітчизняних інтернет-видань. URL: <http://aboutnewmedia.at.ua/publ/8-1-0-24> (дата звернення: 2.04.2024)
4. Шевченко І. С. Когнітивно-комунікативна парадигма і аналіз дискурсу // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / [під загальн. ред. І. С Шевченко]. Харків : Константа, 2005. С. 9–20.
5. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / 6-те вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2008. 310 с.

Дарина ПЕТРИКОВИЧ,
 студентка групи 35Бд-СОанг
 ННІ іноземної філології
 Науковий керівник:
 викладачка **Ващенко Т. Ю.**
 (ЖДУ імені Івана Франка)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ В ЗЗСО В УМОВАХ НУШ

Постановка проблеми та її наукове значення. Проведення нестандартних уроків зарубіжної літератури в умовах Нової Української Школи (НУШ) полягає в необхідності адаптації освітнього процесу до сучасних викликів. У контексті глобалізації та інформатизації суспільства традиційні методи навчання вже не можуть повною мірою задовольнити потреби учнів у розвитку критичного мислення, креативності та самостійності. Нестандартні уроки сприяють формуванню активної життєвої позиції, вміння аналізувати, синтезувати та застосовувати отримані знання в різних життєвих ситуаціях.

Зарубіжна література як засіб культурного збагачення відіграє ключову роль у формуванні світогляду молоді. Використання нестандартних підходів на уроках дозволяє відійти від заучування текстів та перейти до глибокого аналізу літературних творів, їх контексту та значення для сучасності. Це також важливо для інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітні простори.

Таким чином, дослідження особливостей проведення нестандартних уроків зарубіжної літератури на основному етапі навчання в ЗЗСО в умовах НУШ є актуальним, оскільки воно спрямоване на пошук ефективних методів навчання, які б відповідали потребам сучасного освітнього процесу та сприяли б підготовці учнів до життя в швидкозмінному світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми нестандартних уроків зарубіжної літератури в умовах Нової Української Школи (НУШ) вказує на те, що ця тема є предметом активного обговорення серед освітян. Вчительська спільнота визнає важливість інноваційних методів навчання, які можуть зацікавити учнів і сприяти розвитку їх творчих здібностей та критичного мислення. Попередні дослідження підтверджують, що нестандартні уроки зарубіжної літератури мають значний потенціал для розвитку особистості учнів, їх творчих і аналітичних здібностей, а також для підвищення мотивації до навчання.

Зокрема, питання проведення нестандартних уроків зарубіжної літератури вивчали такі дослідники, як Байдюк Л., Галелюк І., Приць У., Степаненко О. та Нос Л.

Мета статті полягає в детальному вивченні та аналізі особливостей проведення нестандартних уроків зарубіжної літератури на основному етапі навчання в загальноосвітніх навчальних закладах (ЗЗСО) в умовах Нової Української Школи (НУШ). Дослідження спрямоване на аналіз існуючих методик та підходів до викладання зарубіжної літератури, зокрема, нестандартних методів, які можуть бути застосовані на уроках.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестандартні уроки вважаються ефективною формою освіти, оскільки вони відходять від традиційних методів навчання та залучають учнів до активного навчального процесу. Такі уроки сприяють розвитку критичного мислення, творчості та самостійності, що є ключовими компетенціями в сучасному світі. Вони також дозволяють учням краще засвоювати навчальний матеріал через практичне застосування знань та вирішення реальних завдань [5].

Нестандартні уроки можуть стати ефективною формою шкільної освіти через кілька ключових аспектів:

1. Активізація мислення учнів: Через інтерактивність та практичну участь учні активно залучаються в процес навчання, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

2. Розвиток критичного мислення: Нестандартні уроки часто вимагають аналітичних здібностей, оскільки учні аналізують,

порівнюють та оцінюють інформацію, що розвиває їхнє критичне мислення [4, с. 15].

3. Підвищення мотивації: Різноманітність діяльностей та методів навчання підтримує інтерес учнів та мотивує їх до навчання.

4. Розвиток соціальних навичок: Групові проекти та дискусії сприяють розвитку комунікативних здібностей та вміння працювати в команді.

5. Індивідуалізація навчання: Нестандартні уроки дозволяють враховувати індивідуальні особливості кожного учня, що робить навчання більш ефективним.

6. Інтеграція з реальним життям: Уроки, які включають реальні життєві ситуації та проблеми, допомагають учням краще розуміти застосування знань у повсякденному житті.

По своїй суті, нестандартні уроки – це інноваційний підхід до навчання, який відрізняється від традиційних методів і сприяє більш активному залученню учнів до навчального процесу. Їх переваги очевидні.

Нестандартні уроки створюють можливість для учнів більше спілкуватися, досліджувати, аналізувати та вирішувати завдання. Це сприяє активному навчанню та розвитку критичного мислення. Учні мають можливість виражати свої ідеї, розвивати творчість та самостійність. Вони можуть створювати власні проекти, рольові ігри, досліджувати теми та виражати свої думки [3].

Нестандартні уроки дозволяють глибше вивчати матеріал, використовуючи різноманітні підходи. Учні можуть бачити тему з різних кутів та засвоювати знання більш повно. Інтерактивність, творчі завдання та можливість вибору сприяють підвищенню мотивації учнів до вивчення предмету.

Ці переваги роблять нестандартні уроки ефективним інструментом для залучення учнів до навчання та розвитку їхніх навчальних компетенцій.

Розглянемо основні приклади нестандартних уроків:

Тематичні уроки – це уроки, які побудовані навколо конкретної теми або ідеї. Вони дозволяють глибше зануритися в певні аспекти літературного твору та розглянути його крізь призму конкретної

проблематики. Наприклад, урок на тему «Соціальна критика в романах Чарльза Діккенса» може включати аналіз соціальних проблем, які піднімаються в його творах [2].

Уроки-дослідження – уроки, що спонукають учнів до самостійного пошуку інформації, аналізу текстів та формування власних висновків. Учні можуть досліджувати історичний контекст роману В. Скотта «Айвенго», біографію автора або теми, які відображені в літературі.

Рольові ігри – уроки, де учні виступають у ролях персонажів літературних творів. Наприклад, вивчаючи творчість Езопа, учні можуть спробувати відтворити образи персонажів його байок. Це допоможе їм краще зрозуміти мотиви героїв, їхні дії та вибір. Рольові ігри також сприяють розвитку емпатії та навичок комунікації.

Уроки-проекти – уроки, які передбачають довгострокову роботу над певним проектом. Учні можуть створювати презентації за п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім», есе, відеоролики або інші творчі роботи, які демонструють їхнє розуміння теми або твору.

Дебати та дискусії – уроки, що включають обговорення та аргументацію різних точок зору. Дебати можуть бути організовані навколо певних тем або проблем, які порушуються в літературних творах, наприклад, проблеми влади грошей над людиною в повісті «Гобсек» О. де Бальзака, і сприяють розвитку критичного мислення та вміння вести діалог [1].

Кожна з цих форм має свої переваги та може бути використана для досягнення певних навчальних цілей, а також для залучення учнів до активного навчального процесу. Важливо, щоб вчителі адаптували ці методи до потреб своїх учнів та особливостей навчального матеріалу.

Висновки. Окреслений підхід до навчання відкриває нові можливості для розвитку особистості учнів, їх творчих і аналітичних здібностей. Нестандартні уроки сприяють формуванню активної життєвої позиції, мотивації до навчання та готовності до життя в сучасному динамічному світі. Вони також важливі для адаптації освітньої системи до вимог сучасності, оскільки забезпечують високу якість освіти та підготовку учнів до ефективної діяльності в майбутньому.

Перспективи подальших досліджень у цій галузі можуть включати розробку конкретних методик та технологій для впровадження

нестандартних уроків в шкільну практику, аналіз ефективності таких уроків у різних навчальних контекстах, а також вивчення впливу нестандартних уроків на розвиток ключових компетентностей учнів. Особливу увагу слід приділити дослідженню впливу нестандартних уроків на формування міжкультурної компетентності та готовності учнів до міжнародної співпраці, що є особливо актуальним у контексті глобалізації. Також важливим напрямком є вивчення можливостей інтеграції нестандартних уроків з використанням цифрових технологій, що відкриває нові горизонти для інноваційного навчання.

Література

1. Байдюк Л. Методика проведення інтегрованих уроків літературного читання. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 13 (31). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13\(31\)-82-93](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13(31)-82-93) (дата звернення: 13.03.2024).
2. Галелюк І., Гарбич-Мошора О. Інтерактивні методи навчання на заняттях зарубіжної літератури. *Молодь і ринок*. 2019. № 1 (168). URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.158533> (дата звернення: 13.03.2024).
3. Пріць У. Нестандартні підходи до вивчення української літератури. *Молодь і ринок*. 2019. № 12(167). URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.155576> (дата звернення: 15.04.2024).
4. Степаненко О. Шляхи реалізації диференційованого підходу в процесі навчання зарубіжної літератури. *Humanities science current issues*. 2020. Т. 4, № 28. С. 110–115. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208808> (дата звернення: 13.03.2024).
5. Nos L., Khoma M. Non-standard lessons in english in the new ukrainian school. *Young Scientist*. 2020. Vol. 10, no. 86. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-86> (date of access: 15.04.2024).

Марина РАДЧЕНКО,
 студентка групи 41Бд-Фнім
 ННІ іноземної філології,
 Науковий керівник:
 кандидат філологічних наук,
 доцент **Соколовська С. Ф.**
 (ЖДУ імені Івана Франка)

СИМВОЛІЧНИЙ СВІТ У РОМАНІ ГЕРМАНА ГЕССЕ «ГРА В БІСЕР»

Постановка проблеми та її наукове значення. Завдання наукової розвідки полягає в аналізі художнього тексту та інтерпретації символічного світу в романі Германа Гессе «Гра в бісер» з огляду на його роль у розкритті глибинних психологічних та філософських аспектів твору, відображення духовного пошуку та індивідуального розвитку головного героя, а також його взаємодії з навколишнім світом. Це дослідження сприяє розумінню символічного світу, художньої цінності евтопії та естетичних принципів автора. Інтерпретація символічного світу у романі Г. Гессе дозволяє осягнути зміст твору, зрозуміти, які символи використовує автор і яку роль вони відіграють у структурі твору, виявити глибинні теми роману, такі як пошук сенсу життя, духовний розвиток та самопізнання, побачити твір в новому світлі та здійснити аналіз його значущості для читача.

Основні аспекти наукового пошуку включають:

- 1) концентрацію на темі дослідження;
- 2) формулювання цілей дослідження;
- 3) обґрунтування актуальності теми та важливості подальшого дослідження символіки в літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує велика кількість зарубіжної наукової літератури, присвяченої вивченню творчості Германа Гессе (наприклад, ґрунтовні праці С. Баушінгера, А. Рея, Т. Бішопа та багато інших). В українському літературознавстві творча спадщина Г. Гессе вивчається у працях, які розглядають тематику,

проблематику та художню естетику окремих творів автора. Серед останніх можна назвати праці А. Колеснікової, Ю. Оришаки, С. Пірошенко, М. Рошко, Є. Яковенко. Роман «Гра в бісер» розглянуто у працях Д. Затонського, І. Мегели. Ці дослідження слугують базою для вивчення творчості Г. Гессе та сприяють розширенню нашого розуміння роману «Гра в бісер» та ролі символіки у відображенні дійсності ХХ століття.

Мета статті полягає у дослідженні символічного світу у романі Германа Гессе «Гра в бісер», що передбачає реалізацію таких завдань:

- 1) розглянути символізм як літературно-мистецький напрям та особливості його розвитку у німецькій літературі, визначити історичний контекст та основні етапи розвитку, розглянути основні концепції та виявити роль символізму у формуванні літературних течій;
- 2) визначити естетичні основи художньої творчості Германа Гессе;
- 3) дослідити ідейно-тематичну та психологічну основи роману «Гра в бісер»;
- 4) проаналізувати основні символи та символічну візію історичної дійсності у романі. Вивчення символів у романі допомагає розкрити їх значення та роль у побудові сюжету, розвитку персонажів та вираженні тематичних аспектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Символізм як художня течія зародився в кінці ХІХ століття як реакція на раціоналізм і натуралізм. У символізмі мистецтво втрачає свою функцію передачі об'єктивної реальності та стає засобом вираження внутрішніх станів, емоцій та ідеальних світів автора. Такий підхід відображає намагання художників звернутися до світу суб'єктивного досвіду та духовних реалій. Символізм у німецькій літературі виявився схильним до естетичної експериментальності. Письменники цього напрямку експериментували з мовою, формою та структурою творів, щоб краще виразити та підкреслити внутрішній світ персонажів та емоційні стани. Німецький символізм характеризується використанням складних метафор, алегорій та символів для передачі глибоких сенсів, які можуть мати різні

інтерпретації. Він прагне розкрити таємницю світу, показати неосяжність реальності та духовну сутність всього існуючого [2, с. 11].

Герман Гессе втілює у своїй творчості естетичні основи, які формують унікальну атмосферу та неповторний художній світ. Символіка в творчості Германа Гессе є не лише засобом виразності, а й естетичним способом поглиблення сенсу. Кожен символ у його творах має велике значення, розкриваючи глибокі філософські та психологічні аспекти. Завдяки майстерному володінню мовою та глибокій філософії, з'являються твори, що залишають невимірний вплив на читача. Естетичні принципи Гессе, такі як гармонія з природою, філософське обґрунтування та символізм, роблять творчість письменника самотньою та актуальною для багатьох поколінь [3, с. 200].

Велику частину роману представлено як хроніку майбутнього, написану істориком 2400 року, що розповідає про освітній простір для еліти – Касталію, яку було створено для підтримки тих цінностей, що вважалися вартими збереження після хаосу війни XX століття. Але цей світ майбутнього також є світом минулого, бо реалії простору, куди повертається Гессе, схожі на Середньовіччя. Окрім Касталії, в ньому представлені охайні провінційні містечка, бенедиктинські монастирі та дивовижна кількість жінок [1, с. 34].

У цей світ Гессе поміщає свого героя, майстра й відступника Йозефа Кнехта, який піднімається щаблями складної освітньої ієрархії Касталії, аж поки не стає її найвищим представником – Магістром Люді, найвищим слугою гри в бісер. Ця гра чудово задумана як церемонія, містична й раціональна – світське таїнство.

Щось схоже на шахи, але набагато складніше: «Гра в бісер» яскраво і конкретно ілюструє, як найрізноманітніші аспекти природи та людського досвіду, які ми знаходимо в музиці, математиці та науковому праві, можуть стати частиною універсальної гармонії. Проте наголос на трансцендентній, радше платонівській, єдності (яка також поетично зображена в доданих віршах і «вигаданих біографіях») призводить до відстороненості Касталії від життя та пом'якшує людські зобов'язання в потоці історії.

Гессе робить утопічний досвід з конструювання Республіки Духа – країни Касталії, штучно створеної елітної держави, в якій перебувають

обрані люди для того, щоб зберігати накопичені людством духовні та інтелектуальні багатства. Мешканці Касталії вигадують гру в бісер, призначення якої полягає в осягненні спільного знаменника і загальної мови культури. Ця гра розгорнута в самостійний філософський сюжет, сконструйований таким чином, щоб на магістралі висувалася думка, а не властиві реалістичним оповіданням характери персонажів. Тому письменник перенаправляє очікування читача, організовуючи його увагу навколо передісторії дивної «гри в бісер», а не персонажів, докладно, з усіма історичними викладками, описуючи виникнення, процес формування, вживання, фази поширення гри, її висування на головне смислове поле існування суспільства. Оповідачі та об'єкт його оповідання-дослідження перебувають у різних часах, і це визначає мотивуючу ціль оповіді: автору не важлива конкретна біографія героя, важливіша сама таємнича Касталія, до якої належить і він.

Це спроба художнього, естетично привабливого об'єднання всіх наук, спроба створення універсальної мови, матеріалізації всеосяжного зв'язку всіх предметних галузей у велике ціле. Точні правила цієї гри лише рекомендовані та настільки складні, що їх неможливо легко проілюструвати. Гра вже набула квазіритуального характеру; здається, мета полягає в тому, щоб встановити глибокі зв'язки між, здавалося б, не пов'язаними між собою предметними галузями та продемонструвати теоретичну подібність між мистецтвом і наукою [4, с. 68]. Наприклад, концерт Баха пов'язаний з математичною формулою. Публічний успіх «гарної гри» досягається як музичним класом, так і математичною елегантністю. Немає точного опису цієї «гри в скляні намистини», але один уривок певною мірою розкриває суть гри:

«Das Glasperlenspiel ist also ein Spiel mit sämtlichen Inhalten und Werten unsrer Kultur, es spielt mit ihnen, wie etwa in den Blütezeiten der Künste ein Maler mit den Farben seiner Palette gespielt haben mag. Was die Menschheit an Erkenntnissen, hohen Gedanken und Kunstwerken in ihren schöpferischen Zeitaltern hervorgebracht, was die nachfolgenden Perioden gelehrte Betrachtung auf Begriffe gebracht und zum intellektuellen Besitz gemacht haben, dieses ganze ungeheure Material von geistigen Werten wird vom Glasperlenspieler so gespielt wie eine Orgel vom Organisten, und diese Orgel ist von einer kaum auszudenkenden Vollkommenheit, ihre Manuale und Pedale tasten den ganzen geistigen Kosmos ab,

ihre Register sind beinahe unzählig, theoretisch ließe mit diesem Instrument der ganze geistige Weltinhalt sich im Spiele reproduzieren» [5, с. 13].

Поруч із символікою гри виростає символіка касталійства як касти – спільного світу, відокремленого від основного масиву життя. І сама ця відокремленість визнає невдачу будь-якої спроби легітимізації окремо існуючої культури (у тому числі науки) в щільному оточенні заборон і матеріальних недоліків.

Суворі освітня цивілізація, в якій розгортається «Гра в бісер», описана як новий культурний розквіт після попередньої «фейлетонічної ери», яка більше цікавилася поверхневими, освіченими розвагами середнього класу. Сам по собі, однак, існує культурний стан, у якому нічого нового, захоплюючого чи пригодницького більше не відкривають і не створюють, а лише «грають» із тим, що доступно – у розмовній мові «гра в бісер» стала таким чином виразом споживацького, марного та некреативного поводження з культурою.

Крім того, орден, який присвячує себе лише спогляданню існуючого, ізолюється від зовнішнього світу, не займаючись більше практичними, особливо політичними питаннями. Роман «Гра в бісер» не просто наповнений символами, по суті увесь світ роману – це символічна дійсність. Символіка спостерігається як у грі, так і в іменах персонажів та назві провінції.

Висновки. «Гра в бісер» – це глибоко символічний роман, який досліджує теми знання, духовності та прагнення до просвітлення. Серед ключових символів у романі було виділено:

1) Гра в бісер: сама ця гра є центральним символом у романі. Вона представляє найвищу форму інтелектуальних і духовних пошуків у вигаданому суспільстві Касталії. Гра символізує синтез усіх знань і мистецтв, гармонійне поєднання різноманітних дисциплін в єдине ціле.

2) Подорож: протягом усього роману головний герой Йозеф Кнехт вирушає в духовну та інтелектуальну подорож. Його подорож символізує пошук сенсу, самопізнання та просвітлення.

3) Касталія: елітне суспільство, в якому практикується Гра в бісер, представляє утопічний ідеал, де високо цінуються інтелект, творчість і духовність. Однак він також символізує ізолюваність і відстороненість від зовнішнього світу. Жорстку структуру Касталії можна розглядати як

критику інтелектуальної елітарності та небезпеки надмірної спеціалізації.

3) Скляні намистини: ці намистини, які використовуються в грі, представляють взаємозв'язок знань та ідей. Кожна намистина символізує частину інформації, концепцію або художнє вираження. Розташування та поєднання намистин у грі відображає складність та красу Всесвіту.

4) Магістр Люді: ця назва відноситься до найвищого рангу в Кастальському ордені, який присвоюється майстру гри в бісер. Він символізує мудрість, майстерність і духовні досягнення. Шлях Кнехта до того, щоб стати Магістром Люді, представляє його прагнення до просвітлення та самореалізації.

5) Музика: музика відіграє важливу роль у романі, часто паралельно з темами гармонії, єдності та трансцендентності, закладеними у «Грі в бісер». Вона служить метафорою взаємозв'язку всього сущого та універсальної мови духовного буття.

Література

1. Гейзінга Й. Homo ludens. Пер з англійської О. Мокровольського. Київ: Основи, 1994. 250 с.
2. Гессе Г. Гра в бісер. Пер. з німецько. Є. Поповича. Передмова Д. Затонського. Харків : Фоліо, 2001. 510 с.
3. Мегела І. П. «Гра в бісер» Германа Гессе як філософська утопія. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. Вип. 54, 2015. С. 200-205.
4. Михайлин І. П. Рецепт подолання масового суспільства в романі Германа Гессе «Гра в бісер». *Філологічні трактати*. Т. 8. № 2, 2016. С. 63-73.
5. Hesse H. Das Glasperlenspiel. Versuch einer Lebensbeschreibung des Magister Ludi Josef Knecht. Frankfurt am Main : Suhrkamp Verlag, 2009. 608 S.

Юлія РОМАНСЬКА,
 студентка групи 35Бд-СОанг
 ННІ іноземної філології
 Науковий керівник:
 доктор філологічних наук,
 доцент **Астрахан Н. І.**
 (Жду імені Івана Франка)

ЛІТЕРАТУРНИЙ ГУРТOK ЯК ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

Постановка проблеми та її наукове значення. Останнім часом відзначається збільшення зацікавленості у розгляді впливу позакласної роботи на розвиток учнів та на їхню успішність. Традиційно увага завжди була на структурі та ролі позакласної роботи у навчальному процесі. Однак зростання зацікавленості висуває запитання щодо визначення умов ефективності тих або інших форм позакласної роботи. Наприклад, літературний гурток є ефективним інструментом для розвитку не лише мовних, творчих та літературних навичок, але читацької активності учнів, їх спроможності розуміти літературні твори. Шляхом аналізу художнього тексту прочитаних творів та обговорення їх особистісних інтерпретацій, обміну враженнями здійснюється розширення кругозору, учасники гуртка формують культурну компетентність та розвивають критичне мислення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Огляд сучасної літератури свідчить про загальний інтерес до проблеми, яка стосується дослідження поняття та засад роботи літературного гуртка як форми позакласної роботи. Ця тема привернула увагу багатьох дослідників, серед яких Т. Бабійчук, Л. Базильчук, І. Винниченко, А. Возняк, Н. Волошина, С. Гончаренко, І. Демченко, О. Куцевол, І. Лопуширнський, Е. Марієнгоф, І. Маруніч, Л. Мірошніченко, І. Олійник, О. Петрович, М. Пічкур, І. Родименко, А. Ситченко, З. Сичевська, Є. Співаковська-Ванденберг, Б. Степанишин, В. Сухомлинський, Г. Токмань та багато інших.

Метою статті є надання визначення й обґрунтування основ діяльності літературного гуртка як форми позакласної діяльності та розкриття методичних засад організації та проведення гуртка з англійської літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформування системи освіти потребує зміцнення взаємозв'язку між вихованням, навчанням і розвитком учнів. Значні можливості для досягнення цієї мети пов'язані з інтеграцією позакласної та класної діяльності учнів в межах вивчення різних навчальних предметів.

Позакласною роботою називається по-особливому організована форма занять з учнями, яка характеризується сильним емоційним впливом на них. Вона розвиває уяву та кругозір школярів, стимулює їх до поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку творчості та винахідливості [3, с. 7].

У другій половині ХХ ст. почали використовуватися групові форми позакласної виховної роботи з підлітками. Гурток став провідною формою позакласної виховної роботи з школярами [1, с. 6]. Він об'єднує однодумців, котрі мають на меті працювати над улюбленим предметом у процесі колективної діяльності. Заняття гуртка відбуваються систематично, відповідно до конкретного плану, при постійному складі учнів, під безпосереднім керівництвом учителя-словесника. Плануючи роботу, необхідно брати до уваги те, що форми, зміст та види її мають відповідати віковим особливостям школярів, рівневі їхнього мовного та загального розвитку.

Сьогодні у загальноосвітніх закладах найпопулярнішими є гуртки розмовної англійської мови, кіноманів, пісні або хоровий, поезії, драматичний, театральний та інші. Кожен має свою мету.

Під час організації гуртка важливо враховувати, що заняття повинні бути добровільними, мета та завдання чіткими, організація діяльності – структурованою. Вчитель, що керує гуртком, має розробити план, відповідний віку учасників та їхнім інтересам. Тематика має бути актуальною. Тривалість занять – близько години [5, с. 464].

Вивчення особливостей літературних гуртків у школі свідчить про різноманітність форм та методів позакласної роботи. Важливою складовою цього процесу є не лише розширення знань учнів про

літературні твори, але і розвиток творчого мислення, літературно-творчих нахилів та індивідуальних особливостей учнів через різноманітні заходи, такі як вечори власної учнівської творчості, конкурси, літературні вечори та гуртки.

Методист Н. Волошина зауважує, що найчастіше літературно обдаровані учні об'єднуються в літературно-творчий гурток, провідне завдання якого – навчити учнів образно думати, відтворювати засобами слова власні думки, розуміння навколишнього, почуття тощо [2, с. 135]. З цією метою, на погляд науковиці, слід проводити літературні вправи:

- написання відгуків та етюдів на прочитану книжку;
- спектакль;
- переглянутий фільм;
- прослуханий музичний твір;
- стаття в газету;
- оформлення матеріалів про екскурсію;
- збирання фольклорних матеріалів тощо [2, с. 162].

Крім того, учені виокремлюють такі різновиди літературних гуртків у школі: фольклорний, виразного читання, літературно-творчий, літературно-драматичний, літературно-музичний, літературно-краєзнавчий, синтетичний (комбінований) літературний гурток тощо.

Науковці також пропонують учителям-словесникам використовувати різноманітні форми та види літературно-краєзнавчої діяльності, а саме:

- ознайомлення з творчістю та життям письменників;
- екскурсії до важливих літературних місць;
- конференції за книжками місцевих письменників;
- виготовлення літературної карти;
- створення шкільного куточка;
- випуск альбомів, літературної газети та альманахів на літературно-краєзнавчу тематику;
- збирання зразків усної народної творчості тощо [5, с. 122].

Для того щоб представити тематику та основні цілі діяльності гуртка з англійської літератури, розглянемо для прикладу англійський літературний гурток – «Modern English literature». Організовуючи діяльність англomовного літературного гуртка «Modern English

literature», можемо виокремити три основі частини: 1. Вступна частина позакласної діяльності. 2. Основна частина. 3. Підсумки ведення гуртка з англійської літератури.

Мета цього літературного гуртка – підтримка навчання та вдосконалення знань англійської мови, ознайомлення з сучасною англійською літературою, розвиток вміння висловлювати власні думки англійською, формування самостійності через творчі завдання та вирішення літературознавчих проблем, а також підтримка любові до рідної мови та культури інших народів, зокрема через розвиток дисципліни та підтримку дружніх стосунків між учасниками. Крім того, до ключових завдань програми гуртка включають розвиток пізнавальної, практичної, творчої та соціальної компетентностей.

В навчально-тематичному плані гуртка «Modern English literature» є вступне заняття, п'ять тем для вивчення та підсумковий урок. Програма цього літературного гуртка містить як теоретичні теми, так і практичні заняття для їхнього закріплення, різні за формами.

Навчальна програма містить наступні теми:

1. *Modern English writers:*

- акцентування уваги на вивченні життя та творчості відомих англійських авторів (як поетів, так і прозаїків).

2. *Poetry:*

- вивчення поетичної творчості сучасних англійських поетів;
- аналізування віршів поетів;
- вивчення поезій напам'ять (мовою оригіналу).

3. *Prose:*

- детальне вивчення життя та творчості видатних англійських прозаїків;
- розгляд різних жанрів прозових творів;
- читання та аналіз творів мовою оригіналу.

4. *My favorite writer:*

- самостійне опрацювання учнями творів улюблених авторів;
- можливість презентувати найбільш цікавих особливостей творів улюбленого автора.

5. *My literary skills:*

- розвиток навичок написання поетичних та прозових текстів як українською, так і англійською мовою;
- вивчення специфіки літературного письма, римування, мовних особливостей;
- вивчення особливостей поняття індивідуального стилю автора;
- презентація власних творів.

Варто звернути увагу на те, що на кожну тему навчальної програми англomовного літературного гуртка відводиться по 14 навчальних годин, які поділяються на теоретичні та практичні заняття. Загальна кількість навчальних годин, які відводяться на літературний гурток впродовж навчального року, становить 72 години.

Висновки. Отже, на основі аналізу значення літературного гуртка як форми позакласної діяльності було охарактеризовано його роль у розвитку пізнавальних здібностей учнів та специфіку його організації. Також визначено тематику і цілі англomовного літературного гуртка «Modern English Literature», надано методiku його проведення, визначено типові завдання. Дослідження підтверджує важливість позакласної діяльності для творчого розвитку учнів, а також наголошує на ролі вчителя у організації цієї важливої сфери освіти.

Література

1. Винниченко І. Система позакласної роботи у восьмирічній школі. Київ : Радянська школа, 1968. 418 с.
2. Волошина Н. Наукові основи методики літератури. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
3. Родименко І. М. Критерії оцінювання досягнень дітей у спеціальних навчальних закладах: (досвід Дніпропетровської області). *Дефектологія*. 2003. № 1. С. 7-10.
4. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
5. Marsh H.W. Extracurricular school activities: The good, the bad, and the non-linear. *Harvard Educational Review* – *Harvard Education Publishing Group*. 2002. P. 464-514.

Інна СУДНАЧ,

магістрантка 11Мд-Фнім групи

ННІ іноземної філології

Науковий керівник:

кандидат філологічних наук,

*доцент **Соколовська С. Ф.***

(ЖДУ імені Івана Франка)

СУЧАСНИЙ МЕДІАДИСКУРС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Постановка проблеми та її наукове значення. Сучасний медіадискурс характеризується надзвичайною швидкістю змін та постійними інноваціями в медіасфері. Він став не лише основним джерелом інформації, а й потужним інструментом формування громадської думки та впливу на суспільство. Щоб зрозуміти сутність і значення сучасного медіадискурсу, важливо розглянути його виклики та перспективи.

Сьогодні медіадискурс є основою для суспільного діалогу та взаємодії, але водночас він стикається з численними викликами. Зокрема, серйозними проблемами стають поширення фейкових новин та дезінформації, вплив медіа на стереотипи та упередження, а також питання приватності та безпеки в інтернеті. Однак у контексті цих викликів сучасний медіадискурс відкриває і нові перспективи, такі як розширення доступу до інформації, посилення участі громадськості у формуванні громадської думки, розвиток нових технологій для забезпечення якості та об'єктивності інформації. Тому вивчення сучасного медіадискурсу стає надзвичайно важливим для розуміння сучасного суспільства та перспектив його розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про достатню кількість праць, присвячених проблемі вивчення дискурсу (Ф. Бацевич, Дж. Браун, Є. Бюіссанс, Т. ван Дейк, Дж. Граймс, Дж. Грімм, В. Грімм, В. Дресслер, К. Серажим, Г. Слаян, М. Фуко, З. Харріс, У. Чейф, Г. Кук, Р. Фовлер та ін.). Феномен дискурсу як

міждисциплінарної сфери знань науковці вивчали з різних позицій: прагмалінгвістики (Т. ван Дейк, Ч. Морріс, Ч. Пірс та ін.), психолінгвістики (А. Богуш, Г. Калмиков, О. Ковтун, Л. Кротенко, С. Лейц, К. Хуссей та ін.), когнітивної лінгвістики (О. Анопіна, Л. Барба, А. Бікезіна, М. Гонзалез-Маркез, О. Морозова, І. Шевченко, М. Шевченко та ін.), лінгвокультурології (І. Богданова, А. Загнітко, О. Попова та ін.).

Метою статті є дослідження викликів та перспектив сучасного медіадискурсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичний огляд сучасного медіадискурсу є ключовим кроком у розумінні сутності та функціонування цього явища в сучасному світі. Медіадискурс можна визначити як систему символічних практик, що використовуються медіа для створення, поширення та інтерпретації інформації. Основними характеристиками медіадискурсу є взаємодія текстів і контекстів, конструювання медіареальності, вплив на формування громадської думки та культурних уявлень.

Зміни в медіадискурсі на сучасному етапі визначаються переважно технологічними інноваціями та соціокультурними трансформаціями. Розвиток інтернету, соціальних мереж, мобільного зв'язку та інших медіа-технологій створює нові можливості для взаємодії та комунікації, змінюючи спосіб сприйняття, розуміння та реагування на інформацію. Соціокультурні трансформації, такі як глобалізація, мультикультуралізм, підвищення рівня освіти та культурного розмаїття впливають на зміни в медіа-дискурсі, сприяючи появі нових тем, підходів і групових перспектив [1, с. 63].

Виклики сучасного медійного дискурсу включають низку питань, серед яких особливе місце посідає поширення фейкових новин та дезінформації. Це явище є серйозним викликом для суспільства, оскільки підриває довіру до медіа, сприяє поширенню неправдивих викривлень та маніпулюванню інформацією, загрожує стабільності та безпеці суспільства.

Поширення фейкових новин стає можливим завдяки швидкому та безперешкодному доступу до інформації в сучасному медіапросторі. Соціальні мережі, інтернет-портали та інші медіа-платформи дозволяють будь-кому публікувати та поширювати інформацію без

перевірки її достовірності. Це створює сприятливі умови для поширення маніпулятивних матеріалів, спрямованих на вплив на громадську думку або досягнення політичних, економічних чи інших цілей.

Однією з основних причин поширення фейкових новин є бажання привернути увагу аудиторії та висвітлити події в зручний для автора спосіб. Часто такі новини роблять сенсаційними і сприймають як правдиві, що сприяє їх широкому розповсюдженню. Основою для створення та поширення фейкових новин, спрямованих на дискредитацію опонентів чи конкурентів, можуть бути політичні або комерційні інтереси.

Протидія поширенню фейкових новин та дезінформації є важливим завданням для сучасного суспільства. Воно потребує спільних зусиль медіаорганізацій, правозахисних організацій, державних органів та громадськості. Важливо розвивати медіаграмотність серед населення, підвищувати обізнаність про методи виявлення та розпізнавання фейкових новин, посилювати професійні стандарти журналістики для забезпечення об'єктивності та правдивості інформації [2, с. 10].

Вплив ЗМІ на формування стереотипів та упереджень є однією з ключових проблем сучасного медіадискурсу. ЗМІ, які мають великий вплив на громадську думку, часто використовують різні стратегії для створення та поширення стереотипів та упереджень, що може призвести до негативних соціокультурних наслідків.

Стереотипізація через ЗМІ часто ґрунтується на спрощеному уявленні про певні групи людей або явища, що робить їх вразливими до стереотипів та дискримінації. ЗМІ можуть посилювати наявні стереотипи або навіть створювати нові, використовуючи власні інтереси або панівні соціокультурні норми. Наприклад, стереотипи на основі раси, статі чи соціального статусу можуть використовуватися в телевізійних програмах, фільмах чи новинах, що сприяє формуванню стереотипних уявлень та упереджень серед громадськості.

Конфіденційність і безпека в Інтернеті стають серйозними питаннями в сучасному медіадискурсі. Зростаюче використання Інтернету, соціальних мереж і цифрових платформ призводить до збільшення обсягу персональних даних, які збирають і обробляють медіакомпанії. Це може порушувати приватність користувачів і

наражати їхні персональні дані на ризик втрати або несанкціонованого використання. Онлайн-платформи можуть стати простором для кіберзлочинності, кібершпигунства та інших видів кіберзагроз, що загрожують безпеці користувачів.

Для подолання цих проблем важливо розробити та впровадити ефективні стратегії регулювання медіа та онлайн-платформ, забезпечити високі стандарти журналістики та етики в медіа, підвищити рівень медіаграмотності серед громадян.

Перспективи сучасного медіадискурсу обіцяють як позитивні зміни, так і нові виклики. З одного боку, розширення доступу до інформації та участі громадськості у формуванні медіапростору відкриває нові можливості для розвитку демократичного суспільства та підвищення рівня суспільної свідомості. Соціальні мережі, відкриті платформи для творців контенту, блоги та інші ресурси надають громадянам можливість висловлювати свою думку, ділитися інформацією та долучатися до розв'язання суспільних проблем.

З іншого боку, така доступність може призвести до інформаційного перевантаження та зміни динаміки медіапростору, коли одні платформи чи групи отримують перевагу над іншими. Існує загроза поширення фейкових новин та маніпулювання інформацією [3, с. 44].

Розвиток нових технологій для забезпечення якості та об'єктивності інформації може стати важливим кроком у розв'язанні цих питань. Штучний інтелект, машинне навчання та інші технології можуть бути використані для виявлення фейкових новин, фільтрації контенту та виявлення стереотипів у медіадискурсі. Ці технології можуть допомогти підвищити якість журналістських матеріалів і забезпечити більшу об'єктивність в інформаційному просторі.

Однак важливо, щоб ці технології застосовувалися етично і не використовувалися для цензури чи обмеження свободи слова. Важливо розвивати медіаграмотність серед користувачів медіа та підвищувати рівень професіоналізму журналістів і працівників ЗМІ. Всі ці заходи можуть сприяти більш об'єктивному, якісному та демократичному медіадискурсу в сучасному світі [4, с. 13].

Роль ЗМІ у формуванні громадської думки та політичних процесів у сучасному світі є надзвичайно важливою. ЗМІ виступають не лише як

постачальники інформації, але й як активні учасники формування поглядів, цінностей та переконань суспільства. Вони впливають на сприйняття подій, розуміння суспільних проблем, вибір політичних лідерів та підтримку певних політичних партій чи рухів.

ЗМІ відіграють ключову роль у поширенні ідей, створенні іміджу політичних лідерів та партій, визначаючи, про що має говорити суспільство. Їхній вплив може бути вирішальним у формуванні міжнародної громадської думки.

ЗМІ є важливим інструментом соціальних змін та активізації громадянського суспільства. Вони допомагають привернути увагу до суспільних проблем, мобілізувати громадян на захист своїх прав та інтересів, підтримують діалог між різними соціальними групами. ЗМІ можуть змінювати свідомість суспільства, привертаючи увагу до проблем, які інакше були б проігноровані, і заохочувати до дій, спрямованих на досягнення позитивних змін [5, с. 78].

Висновки. У ході дослідження сучасного медіадискурсу стало зрозуміло, що медіа в сучасному світі відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні суспільної свідомості, політичних процесів та громадянського суспільства. Медіа є ключовим інструментом поширення інформації, створення образів та формування громадської думки. Вони мають величезний вплив на сприйняття подій та явищ, а також на політичні вибори та рішення, що приймаються в суспільстві.

Водночас сучасний медіадискурс стикається з численними викликами. Поширення фейкових новин та дезінформації, вплив медіа на формування стереотипів та упереджень, питання приватності та безпеки в Інтернеті, інформаційне перевантаження – це лише деякі з питань, які ставлять під сумнів об'єктивність та довіру до медіа.

Незважаючи на ці виклики, сучасний медіадискурс має свої перспективи. Більший доступ до інформації та участь громадськості у формуванні медіапростору відкриває нові можливості для розвитку демократії, викорінення стереотипів та формуванні критичного мислення. Розвиток нових технологій для забезпечення якості та об'єктивності інформації може стати важливим кроком у вирішенні проблеми дезінформації та підвищенні рівня довіри до медіа.

Література

1. Антоненко І. І. Комунікативний дискурс та його різновиди. Взаємодія одиниць мови та мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 28 березня 2014 року) / НТУУ «КПІ» ; [ред. О. В. Ткачик]. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. С. 63-66.
2. Балабан О. О. Дискурс-теорії і дискурс-аналіз : історія і перспективи. *Актуальні проблеми іноземної філології*. 2010. Вип 5. С. 13.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2014. 344 с.
4. Белова А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Іноземна філологія*. 2012. Вип. 32/33. С.11-14.
5. Грищенко О. Основи теорії журналістської діяльності Київ : Міжнар. Інститут лінгвістики і права, 2010. 205 с.

Юлія ТКАЧЕНКО,
 студентка групи 41Бд-Фнім
 ННІ іноземної філології
 Науковий керівник:
 кандидат філологічних наук,
 доцент **Соколовська С. Ф.**
 (ЖДУ імені Івана Франка)

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ РОМАНУ ЙОЗЕФА РОТА «ЙОВ»

Постановка проблеми та її наукове значення. Дослідження інтертекстуальних аспектів роману «Йов» Йозефа Рота зумовлене прагненням розкрити, які літературні, філософські та культурні події мали вплив на створення цього твору, а також з'ясувати, які значення вони мають для розуміння роману та його місця у літературному каноні. Аналіз інтертекстуальних зв'язків дозволяє оцінити вплив культурного контексту на літературний твір та зумовлює багатогранність його інтерпретацій. Основні аспекти постановки проблеми включають:

- 1) **Ідентифікація інтертекстуальних зв'язків.** Йдеться про складнощі у виявленні та аналізі інтертекстуальних посилань у «Йові», оскільки вони не завжди є очевидними.
- 2) **Роль інтертекстуальності у формуванні смислового простору.** Доцільним є вивчення впливу інтертекстуальних зв'язків на глибинний смисл та атмосферу роману, в тому числі їхню роль у створенні мотивації персонажів та розвитку сюжету.
- 3) **Аналіз технік інтертекстуального використання** зосереджений на вивченні таких прийомів, як цитати, алюзії, пародія та пастіш та їхнього впливу на художню цінність твору.
- 4) **Рецепція інтертекстуальності.** Цей аспект дослідження передбачає розуміння того, як інтертекстуальні зв'язки сприймаються читачами та критиками, а також з'ясування їхнього впливу на інтерпретацію роману.

5) **Вплив інтертекстуальності на тематику та структуру роману.** Визначаємо смисловий перетин інтертекстуальних зв'язків та головних тем роману.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праці І. Андрущенко, О. Астаф'єва, Т. Гаврилів, А. Допплера, Х.-Ю. Бланке, І. Зимомрі, Г. Кестена, М. Моклиці, Т. Монолатій, Г. Нюрнбергера, П. Рихла наголошують на значенні інтертекстуальних зв'язків у романі «Йов» і підкреслюють роль біблійних, філософських та культурних аспектів у формуванні смислового контексту та глибини твору. Дослідники розглядають, як Й. Рот увібрав до свого твору мотиви, символи та ідеї з інших літературних творів, як це впливає на сприйняття та тлумачення роману. Публікації останніх років також акцентують увагу на ролі інтертекстуальності у формуванні смислу твору. Дослідження виявляють, що інтертекстуальні зв'язки допомагають створювати багатошаровий смисловий контекст, який збагачує розуміння та сприйняття твору.

Мета статті полягає в ретельному розгляді інтертекстуальних зв'язків у романі «Йов» Йозефа Рота. Це слугуватиме:

1) Глибшому розумінню твору, адже вивчення інтертекстуальності допоможе розкрити різноманітні шари значень у романі «Йов». Це дозволить нам зрозуміти мотивацію героїв, їхні внутрішні конфлікти та емоційний ландшафт.

2) Аналізу культурного контексту. Через інтертекстуальний аналіз ми можемо краще зрозуміти культурні та історичні контексти, в яких виник роман «Йов». Це допоможе поглибити наше розуміння авторських намірів.

3) Відкриттю нових інтерпретацій: Через аналіз інтертекстуальних зв'язків можна розкрити нові шляхи тлумачення роману «Йов», що сприятиме глибокому розумінню твору як самого по собі, так і в контексті сучасного літературного дискурсу [1, с. 19].

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтертекстуальність роману «Йов» дозволяє розглядати літературу як своєрідну «мережу без кінця та краю» [3, с. 22]. В Менделі Зінгері прослідковуються певні біографічні збіги з Йозефом Ротом. Наприклад, такий факт з біографії, що коли Йозеф Рот писав свій роман «Йов», його важкохвора дружина

була у сусідній кімнаті. Він завжди дорікав собі, що він міг би краще за нею доглядати і більше її любити. Він відчував почуття провини, бо до цього додалися ще і проблеми професійні та нестача грошей. Ще однією проблемою був алкоголізм, це його безнадійне становище, його відірваність від Батьківщини просто змушувала письменника іноді порівнювати себе з Йовом.

Ще один біографічний момент, який інтертекстуальним чином відтворився у творі, це тогочасне звернення Йозефа Рота до східного єврейства, вкорінення його у східноєвропейську культуру та традицію, а також відірваність від Батьківщини неодноразово тематизовані у романі.

Через алюзії та легенди про Йосифа стають зрозумілими паралелі між текстом роману та біблійними розповідями. Ці зв'язки підкреслюють важливість літературного тексту в його історичному та культурному контексті, відображаючи спільність методологічних підходів та концепцій.

Йозеф Рот також використовує символізм та метафорику для втілення важливих тем і відображення внутрішнього стану головних героїв. Наприклад, один із символів у творі – це образ дощу. Дощ стає своєрідним персонажем, який супроводжує Менухіма на всьому його шляху. Цей символ може розглядатися, як втілення негараздів та складнощів, які переслідують головного героя протягом усього життя. Дощ в романі також відтворює образ трагічних подій, які відбуваються в житті Менухіма, його внутрішню турботу, розчарування. Наприклад, розділ, де діти засовують Менухіма в чан з дощовою водою, стає символом жорстокості та неприйняття, яке він пережив у дитинстві: *«Regen ist sein lebendiger, intelligenter Begleiter. Der Regen ist derjenige, der ihn nicht verlässt. Rain ist ein guter Freund, der alle deine Gedanken kennt, deine Seele kennt sowohl einen müden Geist als auch eine Seele ohne Kraft»* [6, с. 19].

Ці символи та метафори створюють глибокий імпакт на сприйняття твору, розширюючи його значення та глибину через багатогранність відтворення емоцій, станів душі та почуття героїв. Зворушливість символів та метафор у творчості Йозефа Рота полягає в їх багатогранному значенні та відтворенні емоцій.

Також у другій частині роману критика Америки стає очевидною, Йозеф Рот намагається показати, як сім'я живе в Америці та вважає, що

це країна необмежених можливостей. Східні євреї, які намагалися подолати за короткий час мовний, культурний та соціальний розлом зіштовхнулися з новим часом. Засоби інтертекстуального зв'язку, тобто цитати та алюзії зі Святого Письма у художньому тексті Йозефа Рота викликають асоціативні зв'язки з біблійними сюжетами, надають додаткову інформацію, дають можливість авторові побудувати унікальну концепцію.

Більшість інтертекстуальних зв'язків у творі «Йов» базується на авторському переосмисленні біблійних книг та легенд. Інтертекст письменника дуже багатозначний. Використання інтертекстуальності стає одним з джерел мовного ідіостилу письменника, вона допомагає автору об'єднати біблійні розповіді та використати її для свого художнього стилю. Це надає твору символічного значення, герої роману «Йов» наділяються високими духовними якостями завдяки їх порівнянню з біблійними героями. Інтертекстуальність роману відображає не лише авторську картину світу, але і відтворює своєрідність єврейської культури, мислення, відтворює єврейську картину світу періоду між двома світовими війнами.

Така історична ситуація, яка була в першій половині ХХ століття спонукає до того, щоб відобразити нужденність та страждання мільйонів простих людей, саме в цьому полягає інтертекстуальне існування Менделя-Йова, кожна така сім'я відображала епохальний перелом ХХ століття, який продовжився у 1917 році російською революцією та вступом США у Першу світову війну: звільнення від старого європейського світу, а саме це сприймалося як масштабна катастрофа, а потім ще довго не приводило до виникнення стабільного мирного та нового світу.

Єврей, якого врятувала людина, яка виросла серед не-євреїв, тобто син Менделя Менухім – це не «проста людина», а людина, яка духовно готова до нового світу і саме через це зображена як месіанська постать, яка врятувала свого батька. Навіть те, що Йозеф Рот закінчує свій роман святом Пейсах в 1919 році в Нью-Йорку, теж не є випадковістю. Саме в кінці роману настає чудо – Мендель зустрічає свого сина, якого він вважав давно мертвим. Ця мудрість, яку здобуває Мендель Зінгер, коли повністю руйнується його «правильна» система життя та система світу, коли він

втрачає сім'ю та Батьківщину, у нього з'являються сумніви щодо єврейської релігії, вона стає мудрістю скептика, який починає усвідомлювати, що будь яке становище людини у світі ненадійне, його майбутнє невідоме та людина є «ніким» у загальному розвитку подій [2, с. 228].

Розглянемо саму назву твору – заголовок «Йов», а підзаголовок – «Роман простого чоловіка» відображає наявність в ній родинних конотацій (можна також сказати, що це втрата сім'ї та повернення сім'ї), інтертекстуальність прочитання сюжету, з одного боку парадигматично-біблійну, що відображається постаттю старозаповітного патріарха Йова, з іншого боку – приватно-повсякденну, яка відображена постаттю «простого чоловіка» – звичайного єврея Менделя Зінгера. Ця інтертекстуальність тексту підтримується в романі та є наративною організацією, тобто некваплива епічна, а з іншого боку спрощено буденна розповідь, яка відтворює та передбачає водночас і давні легенди та невибагливу біографію «простого» сучасника початку XX століття [4, с. 53].

Можна згадати історію біблійного Йова, на яку покликається назва роману Йозефа Рота, ця історія виступає своєрідним претекстом його сюжету, який концептуалізований як амбівалентна варіація відповідної старозавітної притчі [5, с. 61].

Можна виявити інтертекстуальність підтексту цієї притчі, що розпочинається картинами благоденства праведника Йова та його великої родини. Йозеф Рот на початку історії Менделя Зінгера відображає напівмеланхолічну, напівіронічну ідилію його життя.

Висновки. Дослідження інтертекстуальності у романі «Йов» Йозефа Рота підтверджує його значущість у формуванні глибинного смислу та художньої цінності твору. Аналізуючи різні аспекти інтертекстуальних зв'язків, ми дійшли висновку, що вони відображають багат шаровість твору та його приналежність до широкого культурного контексту. Інтертекстуальні посилання допомагають авторові вбудовувати в текст різноманітні мотиви, символи та ідеї, що збагачують його смислові горизонти та надають нові шари значень. Результати дослідження підтверджують, що роман «Йов» стає не лише твором літературної майстерності, але й складною мозаїкою культурних та літературних

посилань, що спонукає до міркувань.

Література

1. Баррі П. Вступ до теорії літературознавства і культурологія. Київ : Смолоскип, 2008. 192 с.
2. Козонкова О. Н. Образ Росії в оповідній творчості Йозефа Рота. Факт як експеримент. Механізми фікціоналізації дійсності у творах Йозефа Рота: *Студії австрійської літератури*. Упор. і ред. Т. Гаврилів. Львів : ВНТЛ-Класика, 2007. Т. 3. С. 218-244.
3. Шаповал М. Інтертекстуальність : історія, теорія, поетика : навч. посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 167 с.
4. Hartmann T. Kultur und Identität. Szenarien der Deplatzierung im Werk Joseph Roths. Tübingen, Basel : Franke, 2006. 213 S.
5. Magris C. Der habsburgische Mythos in der österreichischen Literatur. Salzburg: Otto Müller, 2000. 414 S.
6. Roth J. Hiob. Roman eines einfachen Mannes. Berlin: Insel Verlag. 2010. 192 S.

Вікторія ФІЛІНСЬКА,
 студентка 41Бд-Фнім групи
 ННІ іноземної філології
 Науковий керівник:
 кандидат філологічних наук
Анхим О. І.
 (ЖДУ імені Івана Франка)

(МІЖ)МОВНА ГРА: ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Постановка проблеми та її наукове значення. Відповідно до ключових принципів лінгвістичної прагматики та теорії мовної діяльності, мовна гра розглядається як відображення комунікативних потреб особистості. Аналіз поширеного явища мовної гри сприяє поглибленню розуміння системи усного мовлення та особливостей функціонування її складових.

З практичного погляду, мовна гра дозволяє перекладачам експериментувати з різними прийомами перекладу, сприяє реалізації творчого підходу до вивчення різних культур і розширенню знань, що покращує розуміння лінгвістичних та соціальних деталей комунікації та забезпечує краще розуміння значень в процесі перекладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню мовних та міжмовних ігор присвячена низка наукових праць, у яких лінгвісти та літературознавці намагалися пояснити сутність цього феномену. Зокрема, вивченням феномену мовної гри займалися Л. Вітгенштейн, А. А. Греймас, Ж. Ліотар, В. Норберт, О. Фінк, Й. Хейзинга та багато інших.

Мета статті – дослідити особливості мовної та міжмовної гри, її текстотвірне значення та зумовлені нею труднощі перекладу.

Виклад основного матеріалу. Мовна та міжмовна гра є не лише лінгвістичним явищем, але важливим інструментом культурного взаєморозуміння та літературної творчості. Вона сприяє виникненню нових літературних форм і жанрів, стимулює творчий процес,

дозволяючи авторам виражати свої ідеї та почуття шляхом комбінування мовних елементів. Міжмовна гра використовує елементи різних мов та культур при створенні нових текстів, які сприяють більш глибокому розумінню учасників комунікації та взаємодії між різними культурами.

Дослідження мовної та міжмовної гри відіграє основну роль у розвитку наукових знань про мовний та культурний рух, також сприяє збагаченню літературного дискурсу та міжкультурному взаєморозумінню. Для сучасних досліджень характерний інтерес до комунікативних аспектів мови на різних рівнях їх конкретної реалізації [5].

Міжмовна гра може містити такі елементи, як цитування, переклад та інші мовні прийоми у творчості. Вчені досліджують як індивідуальні авторські деталі, так і загальні тенденції використання мовної та міжмовної гри в літературі. До того ж, дослідження цього явища може включати вивчення впливу міжмовної гри на формування літературних стилів, розширення мовної компетентності та культурний обмін між народами.

У зв'язку з цим важливим стає дослідження сучасних художніх текстів, де автори навмисно створюють фонетичні, семантичні, лексичні, словотвірні, морфологічні та синтаксичні алогізми та парадокси.

Й. Хейзинга в роботі «Homo Ludens» сформулював ігрову концепцію культури. Згідно з Й. Хейзингою, культура не може існувати без ігрового змісту, вона «розгортається в грі і як гра». Дослідник вважає, що властивостями гри є невимушеність, напруженість, свобода вибору, наявність певних умов (місця, часу та правил) для виграшу.

Міжмовна гра може стати важливим інструментом для створення гумористичних ефектів у тексті. Термін «мовна гра» охоплює такі явища, як каламбур, спінеризм, сарказм і гумор. Як правило, основна причина, за якою автор використовує мовну гру, – це створення гумористичного ефекту. Він призначений для розваги читачів чи слухачів. Гумор, що виникає за допомогою міжмовної гри, додає тексту свіжості, оригінальності та може зробити його більш привабливим для аудиторії. Оскільки гумор не є справжнім актом комунікації, передача інформації не є його головною функцією. Гумор базується на порушенні незмінних правил (лінгвальних, прагматичних та суспільних), які є невід'ємною

частиною світосприйняття людини. Звичайно, якщо не знати норм дискурсу, ефект гумору не виникне [2, с. 86].

Гра – це не просто вторинний вираз та відображення чогось неіснуючого, а навпаки – самостійна дійсність та реальність, в просторі якої народжуються, змінюються події, факти, людина та саме життя. Ефект мовної гри збагачує комунікацію та робить її більш цікавою та захоплюючою для учасників. Цей ефект виникає через використання специфічних ігрових прийомів. Мовна гра, як фактор утворення тексту, відзначається застосуванням унікальних авторських прийомів на різних рівнях тексту. Гра слів має асоціативний і естетичний характер. У художніх текстах виділяються такі форми втілення, як алюзивна, імітативна і образно-евристична. Художній дискурс є ключовою категорією комунікативної лінгвістики і відображає концепцію художнього тексту, який розглядається як словесний твір, що відтворює авторську картину світу за допомогою спеціально відібраних мовних засобів.

Транснаціональні автори через мовну та міжмовну гру впроваджують українську мову у всесвітній літературний контекст, гарантуючи її репрезентацію та визнання на міжнародній арені. Використання міжмовної гри в іншомовній літературі сприяє створенню нових лінгвістичних форм, що збагачують мовну культуру та сприяють творчому розвитку письменників. Труднощі перекладу мовної гри лежать навіть глибше, ніж у відмінностях структури мови. Наприклад, жарт, який сприймається в англійській чи німецькій культурі не завжди так само, як в контексті інших культур. Незважаючи на те, що переклад гри слів є серйозною проблемою для будь-якого перекладача, помилково буде стверджувати, що вона повністю неперекладна. Існують засоби перекладу мовної гри на інші мови, але її зміст може відрізнятися від оригінальної гри слів, і контекст, в якому вона представлена, також може бути коригований з урахуванням цільової мовної культури, щоб цільова аудиторія могла сприйняти всю кумедність, як в оригіналі.

Висновки. Отже, явище мовної гри є одним з найактуальніших напрямів розвитку як теоретичного, так і практичного перекладознавства. Неоднорідні думки з приводу лінгвістичного визначення явища гри слів дозволяють глибше зануритись у процес

пізнання та створення власних класифікацій та методів вивчення цього питання. З практичної точки зору, явище мовної гри дозволяє перекладачу експериментувати з варіантами перекладу, дає творчу наснагу для вивчення інших культур та розширення власних знань. Перекладацьке розуміння лінгвістичного та соціального аспекту мовної гри сприяє кращій асиміляції значень у мові перекладу.

Заглиблення в сучасну мовну та міжмовну гру відкриває великі перспективи для розуміння взаємозв'язків між культурами та мовами у світлі глобалізації. Важливого значення набуває аналіз цих явищ на прикладі винахідливості сучасних транснаціональних авторів, які на шляху використання різних мов створюють унікальні літературні тексти. Українська мова як важливий інструмент національної ідентичності стикається з новими викликами та можливостями в контексті міжмовної та мовної гри, що відкриває шлях для дослідження особливостей її відтворення у міжкультурних текстах.

Питання визначення концепції мовної та міжмовної гри досі залишається актуальним. Різноманітність наукових підходів до визначення мовної гри та відсутність єдиного трактування цього явища є ще одним підтвердженням необхідності проведення окремого дослідження.

Література

1. Самохіна В. О. Сучасний англомовний жарт. Харків, 2012.
2. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: монографія. Львів, 2009.
3. Newmark P. Approaches to Translation. Oxford, 1981.
4. Newmark P. Paragraphs on Translation. Clevedon: Multilingual Matters, 1993.

Вікторія ХМЕЛЬ,
студентка групи 35Бд-СОанг
ННІ іноземної філології
Науковий керівник:
викладачка Ващенко Т. Ю.
(ЖДУ імені Івана Франка)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ФОРМ ПРИ ВИВЧЕННІ ТВОРЧОСТІ ФРАНЦУЗЬКИХ МИТЦІВ СЛОВА НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ У ЗЗСО

Постановка проблеми та її наукове значення. Сучасне використання ігрових форм у вивченні зарубіжної літератури покликане активізувати пізнавальну та творчу діяльність учнів, особливо в період адаптації до нових умов навчання. Ігрові методики сприяють розвитку самостійності, співпраці, комунікативних навичок та здатності вирішувати проблеми. Вони також створюють позитивний емоційний настрій, що є важливим для ефективного навчання.

У контексті зарубіжної літератури ігрові форми допомагають учням краще зрозуміти культурний та історичний контекст творів, а також формують глибше розуміння творчості французьких митців слова. Таким чином, ігрові форми є актуальними, оскільки вони відповідають сучасним вимогам освіти, забезпечуючи комплексний розвиток особистості учня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій вказує на значний інтерес до використання ігрових форм у вивченні зарубіжної літератури. Вони розглядаються як ефективний засіб для підвищення інтересу та активності учнів, передусім в основній школі. Психолого-педагогічні особливості учнів підліткового віку та методична наука про ігрові форми діяльності є ключовими аспектами, які висвітлюються у дослідженнях.

Дидактичні ігри, які уживаються з «серйозним» навчанням, визначаються як «гімнастика розуму» та тренування з комунікабельності,

що допомагають згуртувати колектив та виховувати навички організаторів. Ці аспекти підкреслюють важливість ігрових форм у викладанні зарубіжної літератури та їх вплив на всебічний розвиток учнів.

Зокрема, питання ігрових форм під час уроку зарубіжної літератури вивчали такі дослідники, як Д. Кочмар, І. Лаврова, К. Метешкин, Н. Тимощук та Л. Макар.

Метою статті є розгляд особливостей використання ігрових форм при вивченні творів французьких письменників. Завдання полягає у розробці та впровадженні ефективних методів навчання, які б сприяли формуванню креативної, соціально адаптованої особистості учнів. Це включає поширення педагогічного досвіду, використання інноваційних методів та прийомів роботи, а також творче вирішення проблем, що виникають у процесі навчання.

Викладення основного матеріалу дослідження. У сучасному освітньому просторі ігрові форми набувають особливої актуальності, оскільки вони відповідають потребам динамічного та інтерактивного навчання. Ігрові методики стимулюють пізнавальну активність учнів, розвивають їхню креативність та сприяють адаптації до нових умов навчання. Вони також важливі для формування комунікативних навичок та здатності вирішувати проблеми, створюючи позитивний емоційний настрій, необхідний для ефективного навчання.

У світі літератури французькі письменники завжди займали особливе місце. Їхні твори вивчаються у школах не просто як частина навчальної програми, а як вікно у багатий і різноманітний світ французької культури. Французькі письменники, такі як Антуан де Сент-Екзюпері з його безсмертним твором «Маленький принц» і Жуль Верн, автор захоплюючих пригодницьких романів, включаючи «П'ятнадцятирічного капітана», продовжують надихати читачів своєю універсальністю та глибиною думки. Жан де Лафонтен, відомий своїми байками, такими, наприклад, як «Зачумлені звірі», вчить моралі через алегорії. Анна Гавальда, сучасна письменниця, зі своїм твором «35 кіло надії», розкриває теми самоідентифікації та особистісного зростання. Їхні твори залишаються актуальними, оскільки вони відображають вічні теми людського досвіду.

Тому, для того щоб зробити процес вивчення даних творів французьких письменників легшим, цікавішим та більш захопливим, доречно було б використовувати найрізноманітніші та найсучасніші ігрові форми.

Дослідження показують, що ігрові форми є ефективним засобом для підвищення інтересу та активності учнів, особливо на основному етапі навчання. Психолого-педагогічні особливості учнів підліткового віку вимагають уважного підходу до навчання, який би враховував їхні інтереси та мотивацію. Ігрові форми, які поєднуються з серйозним навчанням, визначаються як «гیمнастика розуму» та сприяють розвитку комунікативних навичок та згуртуванню колективу [4, с. 164].

На уроках зарубіжної літератури можна використовувати різноманітні ігрові методики, які сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів та роблять процес навчання більш захоплюючим. Розглянемо деякі приклади:

Рольові ігри: Учні можуть взяти на себе ролі різних персонажів твору, щоб краще зрозуміти їхні мотиви та дії. Проведення рольових ігор у класі надає учням можливість відчувати себе частиною світу твору та відтворити його через власний досвід. Через взяття на себе ролі персонажів, учні можуть краще зрозуміти їхні мотиви, цілі та емоції, оскільки вони переживають ситуації з їхнього боку. Наприклад, під час вивчення байок Жана де Лафонтена учні можуть відобразити характерні особливості та поведінку персонажів через міміку, інтонацію та жести, що допоможе їм краще зрозуміти моральні питання твору. Цей метод не лише активізує учнів під час навчання, але й сприяє їхньому емоційному зв'язку з матеріалом та розвитку співпраці та емпатії у класному колективі.

Літературні квести: Створення сценаріїв, які базуються на сюжеті або символіці твору, дозволяє учням досліджувати ключові події та теми [3, с. 45]. Під час літературних квестів з філософською казкою «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері учні можуть брати активну участь у створенні та розв'язанні завдань, що відображають ключові моменти і символи твору. Наприклад, вони можуть створити план маршруту по різних місцях, які мали значення для маленького принца, і збирати інформацію або виконувати завдання на кожній

зупинці. Пошук троянди або знайдення місця зустрічі з лисом може включати аналіз тексту, виконання творчих завдань, обговорення в групі та подальше рефлексування. Це не лише сприяє глибшому розумінню твору, а й розвиває критичне мислення, сприйняття і творчі здібності учнів.

Ігрові прийоми: Використання ігрових елементів під час підсумкових уроків або повторення, наприклад, у формі літературних вікторин. Наприклад, під час проведення уроку за твором «Міщанин-шляхтич» Жана Батиста Мольєра вчитель може створити вікторину на вгадування персонажа за його цитатною характеристикою або за ключовими фразами цього героя у творі. Цей прийом дасть учням змогу краще зрозуміти характери різних персонажів з твору, їх емоції та вчинки.

Асоціативні карти та колажі: Учні можуть створювати візуальні зображення, які відбивають їх розуміння теми, символіки або характерів твору. Створення таких асоціативних карт або колажів за допомогою учнів може бути захоплюючим та творчим процесом, який дозволяє їм відобразити своє розуміння ключових елементів твору Жана де Лафонтена «Зачумлені звірі». Учні можуть використовувати зображення тварин, сюжетні елементи та символіку, щоб створити візуальне представлення головних тем та ідей оповідання. Кожен елемент асоціативної карти або колажу може бути підписаний або супроводжуваний коротким поясненням, що допоможе учням чітко виразити свої думки та розуміння. Цей процес не лише сприяє глибшому осмисленню твору, але і розвиває творчість та візуальне мислення учнів.

Ці методики допомагають учням краще засвоїти матеріал, розвивають їх креативне мислення та сприяють більш глибокому розумінню літературних творів.

Ми обов'язково маємо зазначити, що гра - це не лише розвага, але й потужний інструмент для розвитку креативності учнів. Вона стимулює уяву, спонукає до нестандартного мислення та дозволяє експериментувати з новими ідеями [2, с. 531]. Розглянемо кілька способів, які передбачають використовувати гру для цієї мети.

Перш за все, рольові ігри є потужним інструментом. Вони дозволяють учням втілювати в життя різні сценарії, відтворюючи

історичні події або літературні сюжети, що розвиває їхню здатність до емпатії та креативного вираження.

Далі, ігри, які включають елементи дизайну, розвивають інноваційне мислення учнів. Створюючи власні проєкти, вони вчаться шукати новаторські рішення та думати творчо.

Головоломки та пазли - це ще один спосіб стимулювати креативне мислення. Вирішення складних завдань спонукає учнів шукати нетрадиційні рішення та розвиває їхню логічну думку. Ігри, які вимагають від учнів створення чогось нового, сприяють розвитку їхніх творчих здібностей. Вони навчають дітей мислити варіативно та розвивають їхню уяву [1, с. 184].

Використання цих ігрових методик на уроках зарубіжної літератури або будь-якого іншого предмета може значно збагатити навчальний процес та сприяти розвитку креативності учнів. Важливо зрозуміти, що гра - це не тільки розвага, але й потужний інструмент для розвитку особистості та навичок мислення [5, с. 210].

Гра може бути поєднана з аналізом літературних творів, оскільки вона стимулює креативне мислення та глибше розуміння тексту. Ігрові методики, такі як рольові ігри або літературні квести, дозволяють учням відчувати себе частиною твору, аналізувати мотиви персонажів та взаємодії між ними, що робить навчальний процес більш захоплюючим та ефективним. Це допомагає учням не лише запам'ятовувати факти, а й розвивати навички критичного аналізу та інтерпретації, що є ключовими для глибокого розуміння літератури.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ігрові форми на уроках зарубіжної літератури відіграють важливу роль у сучасній освіті, оскільки вони сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності та критичного мислення учнів. Використання ігор у навчальному процесі не лише робить навчання більш захоплюючим, але й допомагає учням глибше зрозуміти літературні твори, їхній культурний та історичний контекст.

У майбутньому дослідження можуть зосередитися на розробці нових ігрових методик, які будуть інтегровані з цифровими технологіями, щоб забезпечити ще більшу взаємодію та індивідуалізацію навчання. Також важливим напрямком є вивчення впливу ігрових форм на різні типи

учнівської поведінки та мотивацію до навчання. Це допоможе вчителям краще адаптувати ігрові методики до потреб кожного учня, забезпечуючи ефективне навчання.

Література

1. Кочмар Д. А., Оленіч А. В. Ігрові форми роботи на уроці англійської мови в старшій школі. *Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки і техніки у ххі столітті*. 2022. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-45> (дата звернення: 07.04.2024).
2. Лаврова І., Сараєва О. Вивчення історії культури через ігрові технології. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 4(10). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-530-538](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-530-538) (дата звернення: 07.04.2024).
3. Метешкин К. А., Морозова О. И., Кочура Л. А. Когнітивне моделювання в ігрових методах навчання. *Radioelectronic and Computer Systems*. 2019. № 3. С. 41–48. URL: <https://doi.org/10.32620/reks.2016.3.05> (дата звернення: 07.04.2024).
4. Тимощук Н. М. Ігрові форми на заняттях з іноземної мови як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення економічного вокабулярію. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 2 (42). С. 151–161.
5. Makar L., Derkach Y. Formation of foreign language communicative competence through game forms of learning. *Young Scientist*. 2020. Vol. 9, no. 85. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-9-85-45> (date of access: 07.04.2024).

HOMO SCRIBENS

Анна СЛАВУШЕВИЧ,
студентка групи 21Бд-Фнім
ННІ іноземної філології
(ЖДУ імені Івана Франка)

ДОСВІД ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ

Wilhelm BUSCH

**WIRKLICH, ER WAR
UNENTBEHRlich!**

Wirklich, er war unentbehrlich!
Überall, wo was geschah
Zu dem Whole der Gemeinde,
Er war tätig, er war da.

Schützenfest, Kasinobälle,
Pferderennen, Preisgericht
Liedertafel, Spritzenprobe
Ohne ihn, d aging es nicht.

Ohne ihn war nichts zu machen,
Keine Stunde hatt' er frei.
Gestern, als sie ihn begruben,
War er richtig auch dabei.

Вільгельм БУШ¹

**ОТО Ж БУВ В НАС
МОЛОДЧИНА!**

Ото ж був в нас молодчина!
Що і де б там не було,
Для громади – вільна сила,
Працював він пристрасно.

Стрільбища і ті бали,
Пишності та кінські гонки,
Перевірки, всі хори –
І сюди він, і туди.

І всі вежі б, певно, впали,
Все у нього на плечах.
Вчора, як його ховали,
Був він там, мов ранній птах

¹ Гайнріх Крістіан Вільгельм Буш (1832–1908) – відомий німецький поет-гуморист та художник-карикатурист.

Semper tiro :

студентський науково-літературний часопис

№ 13 / 2024

Semper tiro : студент. наук.-літ. часопис / редкол.: Анхим О. І., Астрахан Н. І., Ващенко Т. Ю., Горобченко Н. В., Закалюжний Л. В., Коляда О. В., Свириденко І. М., Соколовська С. Ф. Електронне видання. Житомир, 2024. № 13. 82 с.